

“ Δράσεις βιβλιοθηκών ως χώροι μάθησης: ψηφιακός γραμματισμός, άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης, δια βίου μάθηση στο πλαίσιο του παγκόσμιου ψηφιακού μετασχηματισμού”.

Ενημερωτικό κείμενο προς το Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών του Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Π.Ε.Θ.) αναφορικά με σχηματισμό άποψης και ανάληψης πρωτοβουλιών.

Οκτώβριος 2018

Βασίλειος Κ. Σουλικιάς

Εισαγωγή:

Στόχος του κειμένου αυτού είναι να τονίσει την αναγκαιότητα της δια βίου μάθησης στο πλαίσιο του παγκόσμιου ψηφιακού μετασχηματισμού που συντελείται στις μέρες μας και να υπογραμμίσει το ρόλο που οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες (ΔΒ) αναλαμβάνουν σε διεθνές επίπεδο ως “χώροι μάθησης” συντελώντας στην κοινωνική ενσωμάτωση, στην εμπέδωση της δημοκρατίας και στην ανάπτυξη των κοινωνιών. Αποτελεί ένα επιγραμματικό κείμενο που αποσκοπεί στο να ενημερώσει τα μέλη του Γενικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών του ΥΠΠΕΘ για το ρόλο αυτό των ΔΒ όπως αποτυπώνεται σε θεσμικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών φορέων καθώς επίσης να αναφέρει συγκεκριμένες ευρωπαϊκές και διεθνείς πρωτοβουλίες και να προκαλέσει μια συζήτηση αναφορικά με το θέμα “ Δράσεις βιβλιοθηκών ως χώροι μάθησης: ψηφιακός γραμματισμός, άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης, δια βίου μάθηση”, και την ανάγκη διερεύνησης της ελληνικής πραγματικότητας ως προς την σχέση προγραμμάτων δια βίου μάθησης και των ελληνικών Δημοσίων Βιβλιοθηκών και την πιθανή ανάληψη συντονισμένων δράσεων προς την κατεύθυνση αυτή.

1. Το παγκόσμιο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον επιβάλει την «διά βίου μάθηση».

«Βρισκόμαστε μπροστά σε μια τεχνολογική επανάσταση που θα αλλάξει θεμελιωδώς τον τρόπο με τον οποίο ζούμε, εργαζόμαστε και συνδεόμαστε ο ένας με τον άλλον. Αναφορικά με την κλίμακα, τα πεδία εφαρμογής και την πολυπλοκότητα, ο μετασχηματισμός που θα επιφέρει, θα είναι διαφορετικός από ότι έχει βιώσει η ανθρωπότητα μέχρι σήμερα.....»

- Η πρώτη βιομηχανική επανάσταση χρησιμοποίησε την ισχύ του νερού και του ατμού για να μηχανοποιήσει (mechanize) την παραγωγή.
- Η δεύτερη χρησιμοποίησε την ηλεκτρική ενέργεια για τη δημιουργία μαζικής παραγωγής.
- Η τρίτη χρησιμοποίησε την ηλεκτρονική και την τεχνολογία πληροφοριών για να αυτοματοποιήσει την παραγωγή.
- Τώρα μια Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση δομείται πάνω στην Τρίτη, η ψηφιακή επανάσταση και χαρακτηρίζεται από μια σύνθεση τεχνολογιών που θολώνουν τις γραμμές ανάμεσα στη φυσική, την ψηφιακή και τη βιολογική σφαίρα.

Η ταχύτητα των σημερινών ανακαλύψεων δεν έχει ιστορικό προηγούμενο. Σε σύγκριση με τις προηγούμενες βιομηχανικές επαναστάσεις, η τέταρτη εξελίσσεται με εκθετικό και όχι με γραμμικό ρυθμό. Διαταράσσετε σχεδόν κάθε παραγωγική διαδικασία σε κάθε χώρα. Το εύρος και το βάθος αυτών των αλλαγών δηλώνουν τη μεταμόρφωση όλων των συστημάτων παραγωγής, διαχείρισης και διακυβέρνησης.

Πολλαπλασιαστές των αλλαγών αυτών αποτελούν οι αναδυόμενες τεχνολογικές καινοτομίες σε τομείς όπως: η τεχνητή νοημοσύνη, η ρομποτική, το διαδίκτυο των αντικειμένων/πραγμάτων (internet of things), τα αυτόνομα οχήματα, η εκτύπωση 3D, η νανοτεχνολογία, η βιοτεχνολογία, η επιστήμη των υλικών, η αποθήκευση ενέργειας και η κβαντική υπολογιστική.

---

1 Klaus Schwab /The Fourth Industrial Revolution:What It Means and How to Respond
<https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>

Το επερχόμενο «διαδίκτυο των αντικειμένων» θα επεκτείνει το διαδίκτυο στο φυσικό κόσμο, καθώς ένα παγκόσμιο, περιβάλλον δικτύου υπολογιστών διασυνδεδεμένων με έξυπνους αισθητήρες θα συνδεθεί με πράγματα, φυσικά αντικείμενα της καθημερινότητας και σε συνδυασμό με τεχνολογίες επαυξημένης πραγματικότητας θα δημιουργήσει ένα νέο περιβάλλον έξυπνων κτηρίων και κατ' επέκταση έξυπνων πόλεων και αυτοκινητοδρόμων. Η «έξυπνη» οδήγηση και το «έξυπνο» σπίτι είναι πια προ των πυλών, και σιγά-σιγά θα γίνουν κομμάτι της καθημερινής ζωής. Ακόμη και οι πιο παραδοσιακοί κλάδοι της οικονομίας όπως η γεωργία θα μετασηματισθούν ένας αγρότης θα διαθέτει έξυπνα συστήματα που θα τον προειδοποιούν για την ποιότητα των υδάτων, τη μόλυνση, την υγρασία και τις κλιματολογικές μεταβολές. Η γεωργία ακριβείας (precision agriculture) έχει ήδη ξεκινήσει.

Οι ανάγκες διαχείρισης τεραστίων όγκων δεδομένων, θα οδηγήσουν στη δημιουργία «εργοστασίων data centers» και σε αλλαγή των επιχειρηματικών μοντέλων που αναδύθηκαν τον 20ο αιώνα. Η πραγματικότητα που ζούμε ήδη της εποχής των "μεγάλων δεδομένων (big data)", καθιστά παρωχημένη την κάθε τρέχουσα προσέγγιση που αφορά στην ιδιωτική ζωή και τις πολιτικές ελευθερίες.

Οι χρήστες κινητής τηλεφωνίας θα φτάσουν το 2025 σε 5,9 δισεκατομμύρια, ενώ 5 δισεκατομμύρια άνθρωποι θα έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω του κινητού τους τηλεφώνου ποσοστό άνω του 60%.

Εικόνα 1: Στοιχεία της Παγκόσμιας Αγοράς Κινητής Τηλεφωνίας.

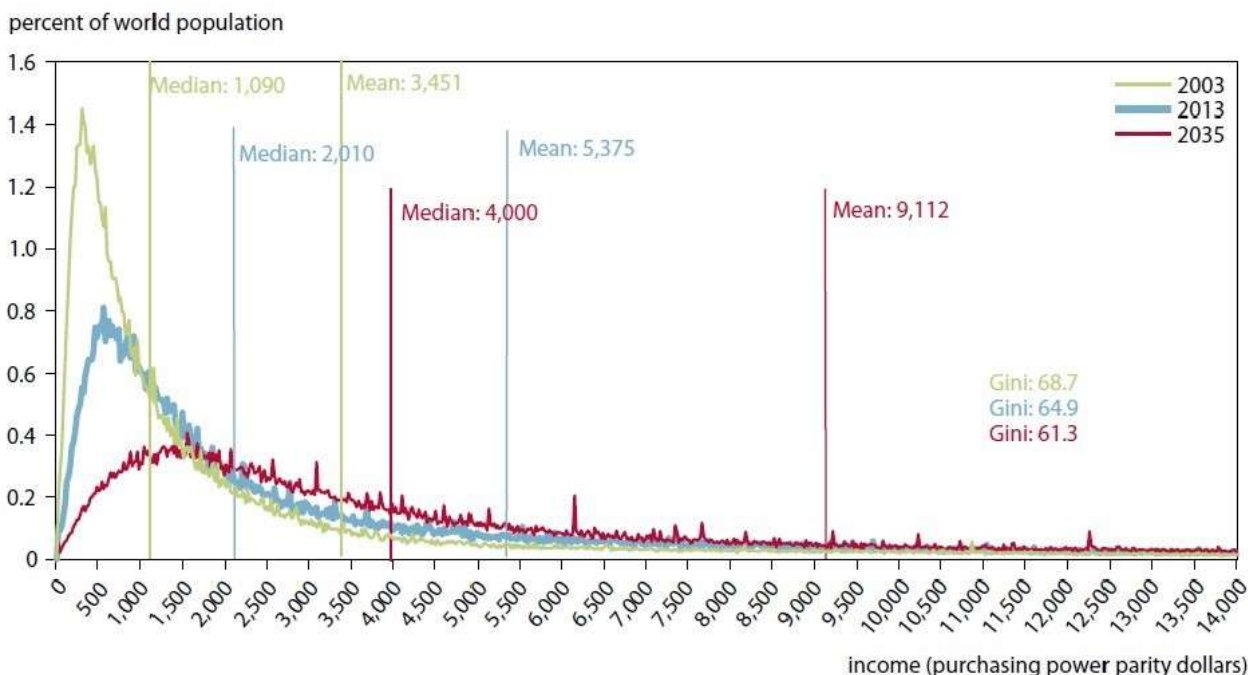
Πηγή: <https://www.gsma.com/mobileeconomy/>

Επίσης διάφοροι κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες επηρεάζουν ήδη τις οικονομίες και τα μοντέλα εργασίας όπως:

- αυξανόμενη γεωπολιτική αστάθεια,
- το mobile internet και τεχνολογία cloud,
- οι εξελίξεις στην υπολογιστική ισχύ και τα Big data,
- το Crowdsourcing, sharing economy και οι πλατφόρμες peer to peer,
- η ανοδος της μεσαίας τάξης στις αναδυόμενες αγορές.
- τα δημογραφικά στοιχεία στις αναδυόμενες αγορές.
- ταχεία αστικοποίηση,
- αλλαγή του περιβάλλοντος εργασίας και τα ευέλικτα ρυθμιστικά πλαίσια εργασίας.
- κλιματική αλλαγή, ο περιορισμός των φυσικών πόρων, η μετάβαση στην πράσινη οικονομία.

Καθώς επίσης εκτιμήσεις προβλέπουν ότι μέχρι το έτος 2035, θα υπάρξουν αλλαγές στις κατανομές του εισοδήματος μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών καθώς:²

1. οι αναπτυσσόμενες χώρες θα πάρουν μερίδιο από τα υψηλά εισοδηματικά κλιμάκια των αναπτυσσόμενων χωρών,
2. στις ανεπτυγμένες χώρες του ΟΟΣΑ και της ΕΕ, στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, της Κεντρικής Ασίας και στις χώρες της Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής, σημειώνεται μια μετατόπιση της συγκέντρωσης του πληθυσμού προς χαμηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια, και
3. στις αναπτυσσόμενες χώρες σημειώνεται μια μετατόπιση της συγκέντρωσης του πληθυσμού προς τα μεσαία και υψηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια (κυρίως Κίνα, Ινδία και Ανατολική Ασία και χώρες του Ειρηνικού Ωκεανού).

Εικόνα 2: Εικόνα 2: Μέσοι Όροι Παγκόσμιας Κατανομής Εισοδήματος: 2003, 2013 και 2035 Πηγή: Hellebrandt and Mauro (2015) *The Future of Worldwide Income Distribution*, April 1, Peterson Institute for International Economics.

Οι παραπάνω αλλαγές δημιουργούν νέες ειδικότητες που δεν υπήρχαν πριν από δέκα ή ακόμα και πριν από πέντε χρόνια και απαιτούν επανεκπαίδευση των εργαζομένων. Ο ρυθμός των αλλαγών θα επιταχυνθεί, εργασιακές θέσεις και είδη εργασιών θα χαθούν ή θα μετασχηματισθούν. Πάνω από ένας στους τέσσερις ενήλικες που συμμετείχαν σε έρευνα του ΟΟΣΑ ανέφεραν μια αναντιστοιχία μεταξύ των σημερινών δεξιοτήτων τους και των προσόντων που απαιτούνται από τις δουλειές τους. Επιπλέον, περίπου το 35% των απαιτούμενων δεξιοτήτων για θέσεις εργασίας σε όλες τις παραγωγικούς τομείς θα αλλάξουν μέχρι το 2020.³

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, το 65% των παιδιών που εισέρχονται στο δημοτικό σχολείο σήμερα θα καταλήξουν να εργάζονται σε εντελώς νέους τύπους εργασίας που δεν υπάρχουν ακόμη.⁴

² Κυριακή Ηλ. Κανκά: Μείωση της παγκόσμιας εισοδηματικής ανισότητας

<http://www.indepanalysis.gr/analyseis/arthra/meiwsh-ths-pagkosmias-eisodhmatikh-anisothtas>

³ Accelerating Workforce Reskilling for the Fourth Industrial Revolution - An Agenda for Leaders to Shape the Future of Education, Gender and Work <https://www.weforum.org/whitepapers/accelerating-workforce-reskilling-for-the-fourth-industrial-revolution>

⁴ The Future of Jobs, WEF <http://reports.weforum.org/future-of-jobs-2016/chapter-1-the-future-of-jobs-and-skills/>

Οι παραπάνω εξελίξεις του ψηφιακού μετασχηματισμού των οικονομιών και των κοινωνιών, επιβάλουν την ανάγκη για συνεχή εξειδίκευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων και των πολιτών σε όλο το φάσμα της ζωής τους σε ένα πλαίσιο δια βίου μάθησης.

2. Προσδιορισμός όρων της «διά βίου μάθησης», της «εκπαίδευσης ενηλίκων» και του «ψηφιακού γραμματισμού».

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθούμε στους κεντρικούς όρους που χρησιμοποιούνται στο παρόν κείμενο, όροι όπως διά βίου μάθηση, ή διά βίου εκπαίδευση και ψηφιακός γραμματισμός που περιλαμβάνονται συχνά σε κείμενα εθνικών και διεθνών οργανισμών προκειμένου να υποδηλώσουν στις περισσότερες των περιπτώσεων επιμέρους περιοχές και τομείς εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται στο εννοιολογικό εύρος των δύο παραπάνω όρων, αλλά δεν ταυτίζονται με αυτούς (Κάραλης, Θ.)⁵. Κατά την τυπολογία Coombs⁶, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατατάσσονται στους παρακάτω τρεις τύπους (Coombs, 1968; Coombs & Ahmed, 1974)⁷:

1. Τυπική εκπαίδευση(formal learning), δηλαδή το ιεραρχικά δομημένο και χρονικά διαβαθμισμένο εκπαιδευτικό σύστημα που περιλαμβάνει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, από την προσχολική έως την τριτοβάθμια, καθώς και όλα τα περιεχόμενα σπουδών αυτών των βαθμίδων (γενική και επαγγελματική εκπαίδευση).
2. Μη τυπική εκπαίδευση(non-formal Learning) : στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται οποιαδήποτε οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα, εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, που έχει συγκεκριμένους εκ-παιδευτικούς στόχους και προσδιορισμένο κοινό (για παράδειγμα, τα προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, τα μαθήματα ξένων γλωσσών, κ.α.).
3. Άτυπη εκπαίδευση(informal learning), που περιλαμβάνει όλα τα πλαίσια στα οποία οι πολίτες αποκτούν γνώσεις, δεξιότητες και διαμορφώνουν στάσεις και αξίες, μέσα από την επίδραση του περιβάλλοντος και την καθημερινή εμπειρία (οικογένεια, εργασία, διαδίκτυο, βιβλιοθήκες, κλπ).

Ουσιαστικά, η ενοποίηση των παραπάνω τριών τύπων παραπέμπει στο περιεχόμενο του όρου «**διά βίου μάθηση**», δηλαδή σε μια προσέγγιση διαφορετική από τη συμβατική προκειμένου να αντιλαμβανόμαστε και να σχεδιάζουμε τις διαδικασίες που αναφέρονται στη μάθηση, την εκπαίδευση, τους εκπαιδευτικούς θεσμούς και τον εκπαιδευόμενο πολίτη – με βασικό στοιχείο διαφοροποίησης την έννοια του συνεχούς (continuum). Η διά βίου μάθηση περιλαμβάνει όλες τις μαθησιακές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες οποιουδήποτε τύπου, βαθμίδας και περιεχομένου που λαμβάνουν χώρα σε τυπικά, μη τυπικά και άτυπα εκπαιδευτικά πλαίσια και στις οποίες συμμετέχουν πολίτες κάθε ηλικίας και μορφωτικού επιπέδου, σε οποιαδήποτε φάση του βιολογικού και κοινωνικού τους κύκλου.

Ο όρος «**εκπαίδευση ενηλίκων**», παραπέμπει σε οποιαδήποτε οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα, εκτός της τυπικής εκπαίδευσης, στην οποία συμμετέχουν ενήλικοι και δεν ταυτίζεται με το ηλικιακό ή νομικό όριο, της ενηλικίωσης είναι μια έννοια ρευστή και ευμετάβλητη, μορφοποιούμενη ανάλογα με το κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιείται.

Ο όρος «**ψηφιακός γραμματισμός**» (digital literacy), χρησιμοποιείται σύμφωνα με τη απόδοση της International Federation of Library Associations and Institutions-IFLA για να περιγράψει την ικανότητα κάποιου αξιοποίησης της δυναμικής των ψηφιακών εργαλείων, για να είναι κάποιος ψηφιακά εγγράμματος σημαίνει ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία αποτελεσματικά και ηθικά για να καλύψει τις ανάγκες πληροφόρησης της προσωπικής και επαγγελματικής του ζωής καθώς και της ζωής του ως πολίτης.⁸

Κατά την IFLA ο ορισμός του ψηφιακού γραμματισμού παραμένει ρευστός. Ο όρος περιλαμβάνει βασικές τεχνικές δεξιότητες, όπως η ικανότητα λειτουργίας ενός υπολογιστή και η εκτέλεση εργασιών μέσω αυτού όπως η επεξεργασία κειμένου, η συμπλήρωση φορμών, η αναζήτηση πληροφοριών, οι ηλεκτρονικές τραπεζικές συναλλαγές και η χρήση ψηφιακών κυβερνητικών υπηρεσιών.

5 Κάραλης Θ. (2018), Η συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση στην Ελλάδα. Εμπόδια και κίνητρα συμμετοχής (2011-2016), https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2018/06/6.Book_Report.pdf

6 Coombs, P., H. (1968). The World Educational Crisis: A Systems Analysis. New York: Oxford University Press.

7 Coombs, P. H., & Ahmed M. (1974). Attacking Rural Poverty: How Non-formal Education Can Help. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

8 IFLA Statement on Digital Literacy (18 August 2017) <https://www.ifla.org/publications/node/11586>

Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει τη γνώση του τρόπου λειτουργίας του Διαδικτύου και ιδιαίτερα τον τρόπο με τον οποίο τα δεδομένα (συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών δεδομένων) ταξιδεύουν και μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Αυτό συνεπάγεται, ειδικότερα, την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και τους κινδύνους για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, καθώς και σχετικά με τα εργαλεία και τις πρακτικές που μπορούν να βοηθήσουν τους χρήστες να παραμείνουν ασφαλείς στο διαδίκτυο.

Υπονοεί επίσης την ικανότητα δημιουργικής χρήσης της τεχνολογίας, από το blogging ή την επεξεργασία της Wikipedia στο σχεδιασμό ιστοσελίδων ή τη δημιουργία κώδικα, καθώς και δημιουργικές εκφράσεις μέσω εργαλείων πολυμέσων, όπως podcasts και βίντεο. Τέτοιες χρήσεις μπορούν να οδηγήσουν τόσο στην προσωπική ολοκλήρωση όσο και στις ευκαιρίες επαγγελματικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας.

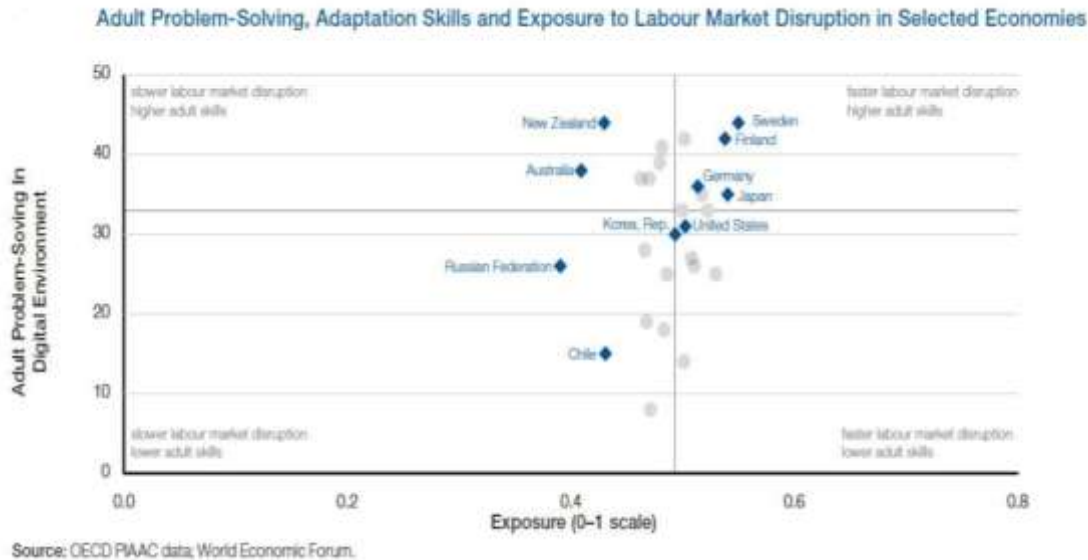
Επιπλέον, η ψηφιακή παιδεία ενσωματώνει επίσης λιγότερο τεχνικά στοιχεία, όπως νομική και δεοντολογική γνώση και αίσθηση παγκόσμιας ιθαγένειας (global citizenship). Υπονοεί ακόμη την τήρηση των ίδιων προτύπων διαδικτυακής συμπεριφοράς online και offline, όπως το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των άλλων και την απαραίτητη ανοικτή διάθεση για την υπέρβαση των εθνικών και γλωσσικών ορίων και των πολιτισμικών και θρησκευτικών διαφορών. Απαιτεί επίσης τον γραμματισμό στα Μέσα (media literacy) και στον πληροφοριακό γραμματισμό ή πληροφοριακή παιδεία (information literacy).

Είναι σαφές ότι ο ψηφιακός γραμματισμός αλληλεπικαλύπτεται και με άλλους τομείς, ιδίως με τον γραμματισμό στα ψηφιακά μέσα (media literacy) και την πληροφοριακή παιδεία (information literacy). Καλύπτει επίσης δεξιότητες που ορισμένοι θα είναι σε θέση να αναπτύξουν αυτόνομα, αλλά που άλλοι θα χρειαστούν βοήθεια. Εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την προηγούμενη ύπαρξη βασικών δεξιοτήτων γραμματισμού. Τέλος, **Ο ψηφιακός γραμματισμός είναι μια διαδικασία δια βίου μάθησης.**

Στο παρόν κείμενο ο όρος «**Δημόσια Βιβλιοθήκη**» αποδίδει τον όρο «Public Library» που συναντάτε στη διεθνή βιβλιογραφία και που στην ελληνική πραγματικότητα περιλαμβάνει τόσο τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες που εποπτεύονται από το ΥΠ.Π.Ε.Θ. όσο και τις Δημοτικές Βιβλιοθήκες που εποπτεύονται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

3. Ευρωπαϊκή πραγματικότητα, ψηφιακός μετασχηματισμός και δια βίου μάθηση

Η ευρωπαϊκή πραγματικότητα αναφορικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό και το επίπεδο δεξιοτήτων και γνώσεων των πολιτών και των εργαζομένων δεν είναι μία ομοιόμορφη εικόνα. Οι χώρες του βορά παρουσιάζουν σε παγκόσμιο επίπεδο από τους καλύτερους δείκτες ανταπόκρισης στον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας.⁹

Εικόνα 3: Κατάταξη χωρών αναφορικά με την επίλυση προβλημάτων σε ψηφιακό περιβάλλον

Συνολικά όμως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τον Οδικό χάρτη της «Συμμαχίας για τις Ψηφιακές δεξιότητες και την εργασία», για την οποία γίνεται εκτενής παρουσίαση στη συνέχεια, το ένα τρίτο του εργατικού δυναμικού όπως και το 45% των πολιτών στην Ένωση βρίσκεται στο φάσμα του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού,¹⁰ συνολικά θα λείπουν περίπου 750.000 επιστήμονες των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) ενώ η ανεργία των νέων ανέρχεται στο 20%.

Εικόνα 4: Ευρωπαϊκός πληθυσμός και εργατικό δυναμικό με καθόλου ή χαμηλές ψηφιακές δεξιότητες - A New Skills Agenda for Europe - Skills and Digitisation

9 Accelerating Workforce Reskilling for the Fourth Industrial Revolution. An Agenda for Leaders to Shape the Future of Education, Gender and Work (2017) http://www3.weforum.org/docs/WEF_EGW_White_Paper_Reskilling.pdf

10 The Digital Skills and Jobs Coalition Members Charter https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/digital_skills_and_jobs_coalition_members_charter_0.pdf

Η Ευρώπη προκειμένου να αντιμετωπιστούν επαρκώς οι παραπάνω προκλήσεις που προέρχονται από τον ψηφιακό μετασχησμό, στο πλαίσιο της “Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής” και των πολιτικών της για την “Ψηφιακή Ενιαία Αγορά” προχώρησε στη δημιουργία της “Συμμαχίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την Εργασία”¹¹, θέτοντας στόχους όπως:

1. Περισσότεροι νέοι να εκπαιδευτούν και να εξασκηθούν σε ψηφιακά επαγγέλματα ώστε να δημιουργηθεί μια μεγάλη δεξαμενή από ταλαντούχους νέους επαγγελματίες, με αυξημένη συμμετοχή των γυναικών, οι οποίοι να είναι έτοιμοι να εργαστούν και να καλύψουν τον αυξανόμενο αριθμό κενών θέσεων για επαγγελματίες των ΤΠΕ στην Ευρώπη.
2. Να γίνει αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού και επανεκπαίδευση του στις ψηφιακές δεξιότητες εκείνες που απαιτούνται προκειμένου να είναι παραγωγικοί στις θέσεις εργασίας τους και επίσης να μπορούν να εργασθούν σε νέες εργασίες που θα προκύπτουν.
3. Εκσυγχρονισμός των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης για την ψηφιακή εποχή, εισάγοντας τις ψηφιακές δεξιότητες και ικανότητες σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.
4. **Βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων όλων των πολιτών έτσι ώστε να μπορούν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στη σύγχρονη κοινωνία, ενισχύοντας έτσι την κοινωνική ένταξη - ενσωμάτωση.**

Όλα τα μέλη της συμμαχίας αυτής δεσμεύονται να αναλάβουν μια σειρά από δράσεις τις οποίες οι ευρωπαϊκή επιτροπή υποστηρίζει παρέχοντας διευκολύνσεις, συντονισμό, βέλτιστες πρακτικές, παρακολούθηση και αναφορές.

Η ίδρυση της «Εθνικής Συμμαχίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την Απασχόληση» και η υλοποίηση της «Ψηφιακής Ατζέντας» της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη χώρα μας συνιστούν επίσης προτεραιότητα τα τελευταία χρόνια.¹² Τα ιδρυτικά μέλη της Εθνικής Συμμαχίας προέρχονται από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Το έργο της Εθνικής Συμμαχίας ενισχύεται και από τη συμμετοχή του Εθνικού Ψηφιακού Πρωταθλητή (Digital Champion) και Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιων Οργανώσεων στην ομάδα των Ευρωπαίων Ψηφιακών Πρωταθλητών.

Απώτερο στόχο της Εθνικής Συμμαχίας αποτελεί η διάδοση της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις ψηφιακές δεξιότητες στην Ελλάδα, η συνεργασία των μελών της για τη δημιουργία δράσεων ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων και αντιμετώπισης του ψηφιακού χάσματος σε όλους τους τομείς της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, με τη συμμετοχή εκπροσώπων από όλο το φάσμα της κοινωνίας (ιδιωτικός τομέας, ΜΚΟ, φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, θύλακες επιχειρηματικότητας κτλ.) και η εμπέδωση μακροχρόνιας και επωφελούς συνεργασίας μεταξύ τους.

Το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Π.Ε.Θ.) αποτελεί μέλος της της Εθνικής Συμμαχίας. Η Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.)¹³ του ΥΠ.Π.Ε.Θ., είναι ο Επιτελικός Φορέας Δια Βίου Μάθησης στην χώρα και έχει ως αποστολή να σχεδιάζει τη δημόσια πολιτική της διά βίου μάθησης, να διαμορφώνει τους σχετικούς κανόνες, να εκπονεί το αντίστοιχο εθνικό πρόγραμμα και να εποπτεύει την εφαρμογή του. Το ΥΠ.Π.Ε.Θ. προέβη στην δημιουργία Ομάδας Εργασίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και Ικανότητες (Working Group on Digital Skills and Competences). στην οποία μετέχει και η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος.¹⁴

11 The Digital Skills and Jobs Coalition <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition>

12 Εθνική Συμμαχία για τις ψηφιακές δεξιότητες <http://www.nationalcoalition.gov.gr/>

13 Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.) <http://www.gsae.edu.gr/el/>

14 Απόφαση ΥΠ.Π.Ε.Θ. - Σύσταση, συγκρότηση και ορισμός μελών Ομάδας Εργασίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και Ικανότητες (Working Group on Digital Skills and Competences) <https://xenoglosses.eu/wp-content/uploads/2017/05/%CE%9F%CE%9C%CE%91%CE%94%CE%91-%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf>

Επίσης σύμφωνα με την Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020)¹⁵, η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σειρά από επείγοντα καθήκοντα: αποκατάσταση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και οικονομικής ανάκαμψης, επίτευξης βιώσιμης ανάπτυξης, κάλυψης του επενδυτικού κενού, ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, συντονισμένης αντιμετώπισης των μεταναστευτικών ροών, και πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης και της βίας. Ταυτόχρονα, **η Ευρώπη πρέπει να αντιμετωπίσει μακροπρόθεσμες προκλήσεις όπως η γήρανση του πληθυσμού, και η προσαρμογή της στην ψηφιακή εποχή και τον ανταγωνισμό στην παγκόσμια, βασισμένη στη γνώση, οικονομία.**

Η απάντηση της Ευρώπης στο πλαίσιο των πολιτικών κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Νέο ξεκίνημα για την Ευρώπη: Το πρόγραμμά μου για απασχόληση, ανάπτυξη, δικαιοσύνη και δημοκρατική αλλαγή» θέτει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες επενδύσεις σε όλα τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα τους στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού, έτσι ώστε να μπορούν να προβλέπουν και να ανταποκρίνονται στις ταχέως μεταβαλλόμενες ανάγκες των δυναμικών αγορών εργασίας σε μια ολοένα και περισσότερο ψηφιακή οικονομία και στο πλαίσιο των τεχνολογικών, περιβαλλοντικών και δημογραφικών μεταβολών. **Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη βελτίωση της πρόσβασης όλων σε ποιοτική διά βίου μάθηση και για την εφαρμογή στρατηγικών ενεργού γήρανσης που δίνουν τη δυνατότητα παράτασης του επαγγελματικού βίου.**

Επίσης σύμφωνα με την ίδια έκθεση η εκπαίδευση και η κατάρτιση μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη και την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, την προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού και την οικοδόμηση μιας ανοικτής και δημοκρατικής κοινωνίας στην οποία στηρίζεται η ενεργός συμμετοχή στα κοινά.

Τονίζεται δε ότι τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης αντιμετωπίζουν την πρόκληση της εξασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση, ιδίως με τη συμμετοχή στο εκπαιδευτικό σύστημα ατόμων από μειονεκτούσες ομάδες και από διαφορετικά περιβάλλοντα, μεταξύ άλλων μέσω της κατάλληλης ενσωμάτωσης πρόσφατα αφιχθέντων μεταναστών στο μαθησιακό περιβάλλον, προωθώντας έτσι την κοινωνική σύγκλιση προς τα πάνω.

Ακόμη σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 12 ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020»)(2009/С 119/02)¹⁶ για την έως το 2020 περίοδο καθορίστηκε στο πλαίσιο ενός στρατηγικού πλαισίου που καλύπτει τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στο σύνολό τους, με βάση μια προοπτική ολοκληρωμένης διά βίου μάθησης. **Η διά βίου μάθηση θα πρέπει να θεωρείται ως θεμελιώδης αρχή στην οποία θα βασίζεται ολόκληρο το πλαίσιο, το οποίο έχει σχεδιασθεί ώστε να καλύπτει κάθε είδους μάθηση- τυπική, μη τυπική και άτυπη – σε όλα τα επίπεδα: από την προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την εκπαίδευση των ενηλίκων.** Το πλαίσιο θα πρέπει να αφορά ιδίως τους τέσσερις ακόλουθους στρατηγικούς στόχους :

1. υλοποίηση της διά βίου μάθησης και της κινητικότητας,
2. βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ,

---

15 (ΕΚ 2020). Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (2015/С 417/04) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XG1215\(02\)&from=EL](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XG1215(02)&from=EL)

16 Συμπεράσματα του συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (« ΕΚ 2020») Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009/С 119/02) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=EN)

3. προαγωγή της ισοτιμίας, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά,
4. ενίσχυση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας καθώς και του επιχειρηματικού πνεύματος , σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφωνήσαν ως κριτήριο αξιολόγησης των παραπάνω στόχων αναφορικά με τη συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση και προκειμένου να αυξηθεί, ιδίως δε των ανειδίκευτων:— **Μέχρι το 2020, το 15% τουλάχιστον των ενηλίκων κατά μέσον όρο θα πρέπει να συμμετέχει σε προγράμματα διά βίου μάθησης.**

Η Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020) ¹⁷ όρισε ότι οι τέσσερις στρατηγικοί στόχοι του πλαισίου «ΕΚ 2020»¹⁸ εξακολουθούν να ισχύουν, στο βαθμό που είχαν διατυπωθεί αναλυτικά και με μελλοντική προοπτική στα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2009, παρέχοντας μια στέρεη βάση για τις δραστηριότητες του πλαισίου «ΕΚ 2020» έως το 2020. Ωστόσο, οι προτεραιότητες θα πρέπει να επανακαθορισθούν με άξονα τις πιεστικές προκλήσεις της οικονομίας και της απασχόλησης καθώς και τον ρόλο της εκπαίδευσης στην προώθηση της ισοτιμίας και της κοινωνικής ένταξης καθώς και στη μεταλαμπάδευση των κοινών ευρωπαϊκών αξιών, τη μετάδοση διαπολιτισμικών ικανοτήτων και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Οι νέοι τομείς προτεραιότητας είναι οι εξής:

- **Κατάλληλες και υψηλής ποιότητας γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αποκτώνται μέσω της διά βίου μάθησης, με έμφαση στα μαθησιακά αποτελέσματα και με στόχο την απασχολησιμότητα, την καινοτομία, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και την ευημερία του πολίτη.**
- **Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, ισότητα, ισοτιμία, αποφυγή διακρίσεων και προαγωγή των ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη.**
- Ανοικτή και καινοτόμος εκπαίδευση και κατάρτιση, κυρίως πλήρως εντεταγμένη στην ψηφιακή εποχή.
- Ευρεία υποστήριξη των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών, των διευθυντών σχολείων και του λοιπού εκπαιδευτικού προσωπικού.
- Διαφάνεια και αναγνώριση των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων με στόχο τη διευκόλυνση της μάθησης και της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- Βιώσιμες επενδύσεις, ποιότητα και αποτελεσματικότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στο πλαίσιο αυτών των νέων προτεραιοτήτων ο σημαντικός ρόλος των Δημοσίων Βιβλιοθηκών καταδεικνύεται ουσιαστικά αναφέροντας μεταξύ άλλων ότι για την ενεργητικότερη χρήση καινοτόμων παιδαγωγικών μεθόδων και εργαλείων για την ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων..... Η εκπαίδευση και η κατάρτιση πρέπει να αξιοποιήσουν τις νέες εξελίξεις στον τομέα των ΤΠΕ και να υιοθετήσουν καινοτόμες και δυναμικές παιδαγωγικές διαδικασίες που βασίζονται σε συμμετοχικές μεθόδους και την εκτέλεση σχεδίων. Τα ανοικτά μαθησιακά περιβάλλοντα, όπως οι δημόσιες βιβλιοθήκες, τα ανοικτά κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων και τα ανοικτά πανεπιστήμια, μπορούν να συμβάλουν στη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών κλάδων, μεταξύ άλλων υπέρ των μειονεκτούντων.

Επίσης στην ενότητα “της κοινωνικής συνοχής, της ισότητας, της αποφυγής διακρίσεων και των ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη” αναφέρεται ότι ανοικτοί μαθησιακοί χώροι, όπως οι δημόσιες βιβλιοθήκες, τα ανοικτά κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων και τα ανοικτά πανεπιστήμια, θα πρέπει να ενισχυθούν ως μέσο προώθησης της κοινωνικής ένταξης.

---

17 Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020) (2015/C 417/04) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XG1215\(02\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XG1215(02)&from=EL)

18 Ευρωπαϊκή Επιτροπή -Στρατηγικό πλαίσιο – Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020 http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_el

Ο ρόλος των Δημοσίων Βιβλιοθηκών αναφορικά με την δια βίου εκπαίδευση ορίζεται ως **“ανοικτά κέντρα μάθησης”**.

4. “Ο Νέος Ρόλος των Δημοσίων Βιβλιοθηκών στην Ευρωπαϊκή Ένωση”

Τον παραπάνω ρόλο των Δημοσίων βιβλιοθηκών στο πλαίσιο της Ευρώπης, ήρθε να σχηματοποιήσει ή έρευνα “*Research for Cult Committee: Public Libraries – Their New Role*”¹⁹. Η συγκεκριμένη έρευνα ζητήθηκε από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τον Πολιτισμό και την Εκπαίδευση (CULT) και ανατέθηκε, εποπτεύθηκε και δημοσιεύθηκε το 2016 από το Τμήμα Πολιτικής για τις Διαρθρωτικές Πολιτικές και τις Πολιτικές Συνοχής.

Σύμφωνα με την οποία οι δημόσιες βιβλιοθήκες αποκτούν σημαντική σημασία για τις κοινότητες που εξυπηρετούν παρέχοντας έναν **ανοιχτό δημόσιο χώρο για τη μάθηση, τον πολιτισμό και την κοινωνική συνοχή** αποτυπώνοντας ότι:

- Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες αποτελούν σημαντικές **πύλες για τη γνώση και την ενσωμάτωση**.
- Οι 65.000 δημόσιες βιβλιοθήκες της ΕΕ έχουν περίπου 100 εκατομμύρια επισκέπτες που αντιπροσωπεύουν περίπου το ένα πέμπτο του συνολικού πληθυσμού της.
- Σε πολλές χώρες, οι βιβλιοθήκες και κυρίως οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι τα συχνότερα πολιτιστικά ιδρύματα (και τοπικά κάποιες φορές τα μοναδικά).
- Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες παρέχουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών που πολλές φορές ο πολίτης δεν μπορεί να αποκτήσει ή να έχει πρόσβαση ατομικά ιδίως σε περιβάλλον διεθνούς οικονομικής κρίσης που ζούμε σήμερα.
- Οι βιβλιοθήκες διαδραματίζουν ολοένα και σημαντικότερο ρόλο ως πολιτιστικοί χώροι ανοικτοί για όλους, φιλελεύθεροι και μη εμπορικοί για τις κοινότητες που εξυπηρετούν ιδίως σε αστικές περιοχές που η εμπορευματοποίηση και η ιδιωτικοποίηση των χώρων αυξάνει συνεχώς.
- Ο πρωταρχικός ρόλος των Δημοσίων Βιβλιοθηκών εξελίσσεται, από ένα μέρος για δανεισμό υλικού, οι βιβλιοθήκες μετατρέπονται σε μέρη όπου οι χρήστες ξοδεύουν χρόνο και αξιοποιούν τις παροχές και τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης επί τόπου.
- Οι δημόσιες βιβλιοθήκες μετατρέπονται σε ένα "δεύτερο σαλόνι" και έναν χώρο για αυτό-κατευθυνόμενη μάθηση.
- Με τα προγράμματα τους οι δημόσιες βιβλιοθήκες προσφέρουν νέες ιδέες και πολιτιστικά δρώμενα στις κοινότητες τους που είναι κάτι περισσότερο από την παραδοσιακή δημόσια ανάγνωση ενός συγγραφέα.
- Προγράμματα ρομποτικής, τρισδιάστατης εκτύπωσης, εικονικής πραγματικότητας και πολλά άλλα με δραστηριότητες διασκέδασης που εμπλουτίζουν την καθημερινή εργασία των δημοσίων βιβλιοθηκών για την εισαγωγή των ανθρώπων στις νέες τεχνολογίες και την δια βίου μάθηση.
- Η ανάγνωση και η γραφή μόνο δεν αποτελούν πλέον επαρκείς ικανότητες στο συνεχώς αυξανόμενη διασύνδεσης περιβάλλον μας της κοινωνίας της πληροφορίας και της ψηφιακής οικονομίας. Ούτε αρκεί να παρέχουμε απλώς υπολογιστές, έξυπνα κινητά τηλέφωνα και άλλες τεχνικές συσκευές μόνο για να λυθεί το πρόβλημα του επικείμενου ψηφιακού χάσματος στον πληθυσμό. Πρέπει να υπάρξουν νέες δεξιότητες **και να αναπτυχθούν νέοι γραμματισμοί όπως ειδικότερα η πληροφοριακή παιδεία, ο γραμματισμός στα μέσα, ο γραμματισμός του ηλεκτρονικού υπολογιστή (computer literacy) και ο πολιτιστικός γραμματισμός(cultural literacy)**. Ένα από τα βασικά καθήκοντα στον τομέα αυτό είναι η θέσπιση νέων αποτελεσματικών πολιτικών για την εκπαίδευση και την κατάρτιση του πληθυσμού, καθώς αυτό είναι καθοριστικό για τη μελλοντική επιτυχία στην κοινωνία της γνώσης τις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις και τις συνθήκες.
- Η **μη τυπική και άτυπη μάθηση είναι σημαντική και αποτελεί μέρος της δια βίου μάθησης**, βοηθώντας τους ανθρώπους όλων των ηλικιών να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και τις γνώσεις τους κατά τρόπο προσαρμοσμένο σε αυτούς. **Μόνο οι βιβλιοθήκες μπορούν να συνοδεύσουν τους ανθρώπους σε ολόκληρη της εκπαιδευτική τους πορεία**.
- Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες χρειάζονται την πολιτική στήριξη από την κεντρική και τοπική διοίκηση προκειμένου να παραμείνουν ενημερωμένες και με σύγχρονες υπηρεσίες ελκυστικές για τους πολίτες.

19 *Research for Cult Committee: Public Libraries – Their New Role*

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/585882/IPOL_STU\(2016\)585882_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/585882/IPOL_STU(2016)585882_EN.pdf)

Η έρευνα τονίζει ότι **οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες αντιπροσωπεύουν ένα προϋπάρχον, πανευρωπαϊκό δίκτυο κοινοτικής βάσης**, Το προσωπικό, τα κτίρια, οι πληροφοριακοί πόροι και η ψηφιακή υποδομή τους συμβάλουν θετικά στους τομείς της δια βίου μάθησης, της κοινωνικής ένταξης, της ψηφιακής ένταξης, της απασχόλησης και της εργασίας. Οι ΔΒ ως βασικοί «παίχτες» της κοινότητας που εξυπηρετούν μπορούν να προάγουν τους σημαντικούς πολιτικούς στόχους της ΕΕ και θετικά κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα για τους λαούς της γενικότερα, αλλά και στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, και εισάγει την ιδέα της δημιουργίας «Ετικέτας της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Ευρώπης (European Public Library Label) ή την Δημόσια Βιβλιοθήκη της Ευρώπης (Public Library of Europe).

Επίσης κάνει ιδιαίτερη μνεία στο πρόγραμμα “Public Libraries 2020” (PL2020)²⁰. Ο στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος είναι να ευαισθητοποιήσει το ευρωπαϊκό κοινό και αυτούς που παίρνουν αποφάσεις σχετικά με τη σημασία των Δημόσιων Βιβλιοθηκών ως σύγχρονων μαθησιακών κόμβων που είναι κοντά στους πολίτες και σε όλους τους δυνατούς μαθητευόμενους. Η οπτική του PL2020 είναι ότι οι δημόσιες βιβλιοθήκες διευρύνουν τον ρόλο τους στις τοπικές κοινότητες, βοηθούν τους ανθρώπους να αναπτύξουν τις ψηφιακές δεξιότητές τους, να αναβαθμίσουν ή να αποκτήσουν άλλες δεξιότητες μέσω διαφόρων προγραμμάτων δια βίου μάθησης και να προσφέρουν έναν ανοικτό και αξιόπιστο χώρο στους ανθρώπους να δημιουργούν, να μαθαίνουν και να συνδέονται.

Το PL2020 συντονίζει και φέρνει σε επαφή βιβλιοθήκες και υποστηρικτές τους από όλη την ΕΕ με στόχο την ευαισθητοποίηση σχετικά με την αξία των δημόσιων βιβλιοθηκών ως εταίρων για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Το PL2020 προωθεί με στατιστικά στοιχεία το πώς οι βιβλιοθήκες συμβάλλουν στους στόχους της ευρωπαϊκής πολιτικής σε τρεις βασικούς τομείς: κοινωνική ένταξη, ψηφιακή ένταξη και δια βίου μάθηση.

Το πρόγραμμα PL2020 διευθύνεται από το ίδρυμα The Reading & Writing Foundation (στο Dutch: Stichting Lezen & Schrijven), το οποίο ιδρύθηκε το 2004 από την Πριγκίπισσα Laurentien της Ολλανδίας με στόχο τη διαρθρωτική επίλυση του αναλφαβητισμού. Κατά τη διάρκεια των ετών, το ίδρυμα Reading & Writing έχει αρχίσει να εργάζεται για την επίτευξη αυτού του στόχου και διεθνώς. Ενδεικτικά παρουσιάζονται παρακάτω στοιχεία του PL2020 για τις δύο χώρες που εμφανίζουν πρωτιά σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο αναφορικά με τις ψηφιακές δεξιότητες των πολιτών τους (εικόνες 5 & 6).

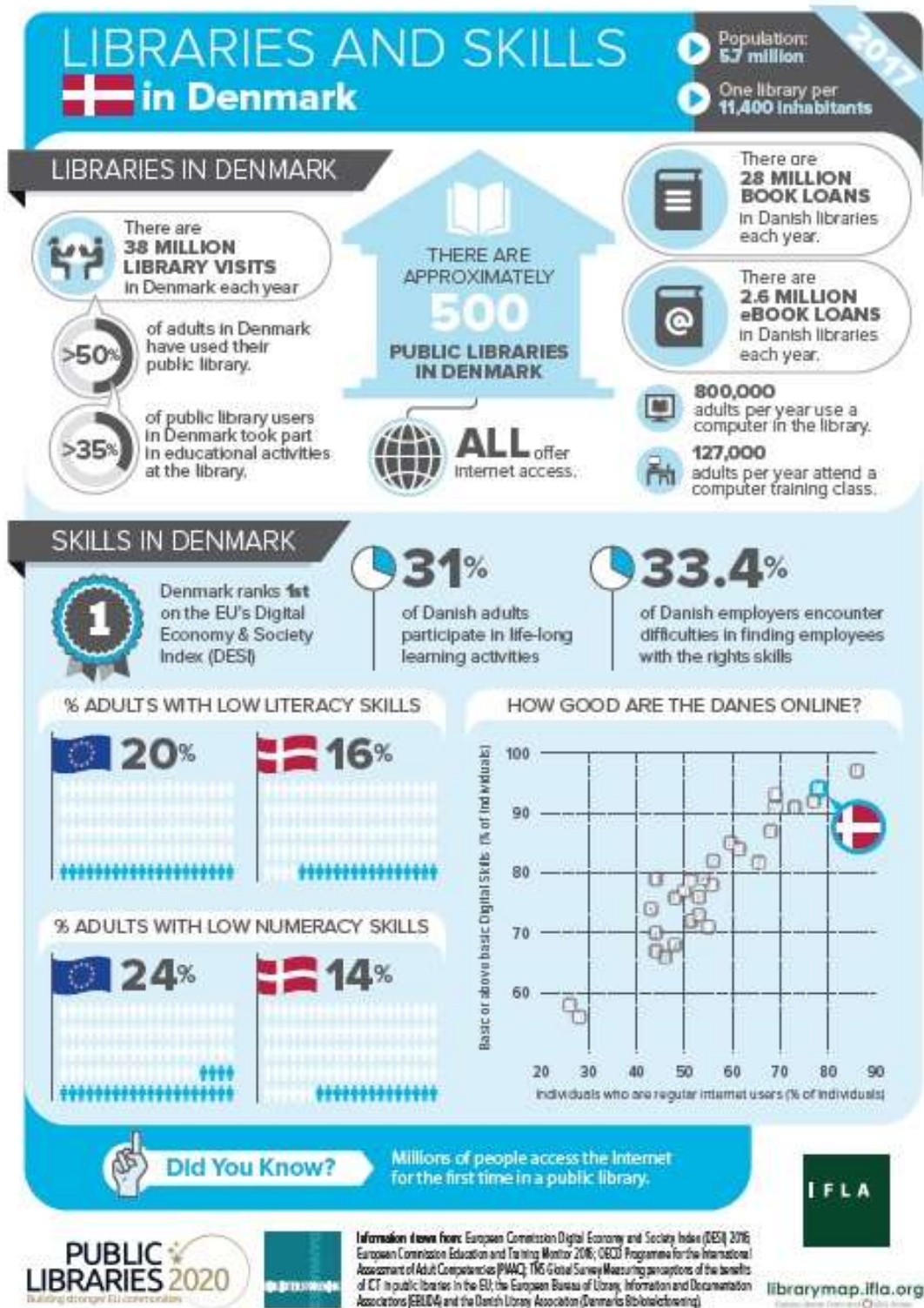
Πρόδρομος ανάλογων ενεργειών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής ένωσης υπήρξε και το πρόγραμμα Europe’s New libraries Together In Transversal Learning Environments (ENTITLE). Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 12 ευρωπαϊκά κράτη (Ελλάδα, Μεγάλη Βρετανία, Δανία, Φιλανδία, Σλοβενία, Μάλτα, Τσεχία, Πορτογαλία, Ουγγαρία, Αυστρία, Βουλγαρία, Ρουμανία) που συνολικά έχουν περίπου 29.000 δημόσιες βιβλιοθήκες, όπου εργάζεται κατά προσέγγιση 15.000 προσωπικό. Επίσης συμμετείχαν τρεις οργανισμοί από την Τσεχία, τη Μάλτα and τη Μεγάλη Βρετανία. Από την Ελλάδα συμμετείχε στο πρόγραμμα η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας

Το ENTITLE υποστήριξε το έργο που έγινε από τις Ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες στην προώθηση της μάθησης για όλες τις ηλικίες και τις κοινωνικές ομάδες, αναδεικνύοντας το ρόλο των βιβλιοθηκών στην προώθηση της δια βίου μάθησης μέσα από άτυπα περιβάλλοντα μάθησης με στόχο την καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαβητισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αποτελέσματα του προγράμματος ήταν:

1. Το Πλαίσιο Αποτίμησης της Επίδρασης της Μάθησης.
2. Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Δια Βίου Μάθηση.
3. Οι Προτάσεις που αναπτύχθηκαν και απευθύνονταν στους βιβλιοθηκονόμους και το προσωπικό των βιβλιοθηκών, στους διαμορφωτές πολιτικής και στους φορείς παροχής δια βίου μάθησης.

Τέλος ενδεικτικό της σημασίας που οι ίδιοι οι ευρωπαίοι πολίτες αρχίζουν να προσδίδουν σε νέες δράσεις των βιβλιοθηκών που αφορούν στη δια βίου μάθηση αποτελεί η Cross-European survey to measure users’

perceptions of the benefits of ICT in public libraries(2013)²¹, διάγραμμα της οποίας παρουσιάζεται παρακάτω (εικόνα 7).

Εικόνα 5: Public Libraries 2020 - Δανία 2017

21 Cross-European survey to measure users' perceptions of the benefits of ICT in public libraries(2013) <https://digital.lib.washington.edu/researchworks/bitstream/handle/1773/22718/Final%20Report%20-%20Cross-European%20Library%20Impact.pdf?sequence=1>

LIBRARIES AND SKILLS in Finland

Population: 5.5 million
One library per 7,422 inhabitants

2017

LIBRARIES IN FINLAND

3 MILLION ADULTS USED THE PUBLIC LIBRARY in Finland each year

67% of adults in Finland have used their public library.

23% of public library users in Finland took part in educational activities at the library.

THERE ARE APPROXIMATELY **740 PUBLIC LIBRARIES IN FINLAND**

ALL offer internet access.
100% of them offer WiFi access.

There are **97.4 MILLION BOOK LOANS** in Finnish libraries each year.

There are **405,521 eBook LOANS** in Finnish libraries each year.

900,000 adults per year use a computer in the library.

SKILLS IN FINLAND

2 Finland ranks 2 on the EU's Digital Economy & Society Index (DESI)

25% of Finnish adults participate in life-long learning activities

47.6% of Finnish employers encounter difficulties in finding employees with the right skills

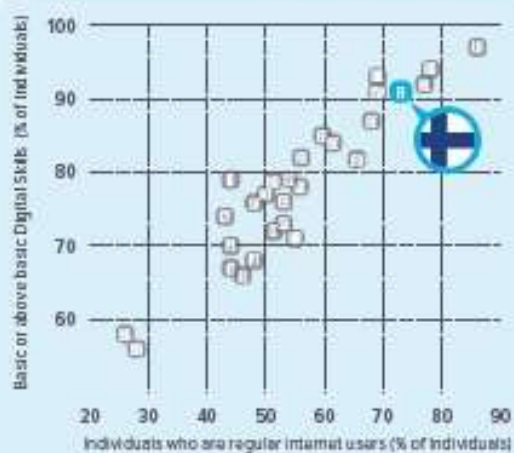
% ADULTS WITH LOW LITERACY SKILLS

% ADULTS WITH LOW NUMERACY SKILLS

HOW GOOD ARE THE FINNS ONLINE?

Did You Know?

Millions of people access the Internet for the first time in a public library.

PUBLIC LIBRARIES 2020
Building stronger EU communities

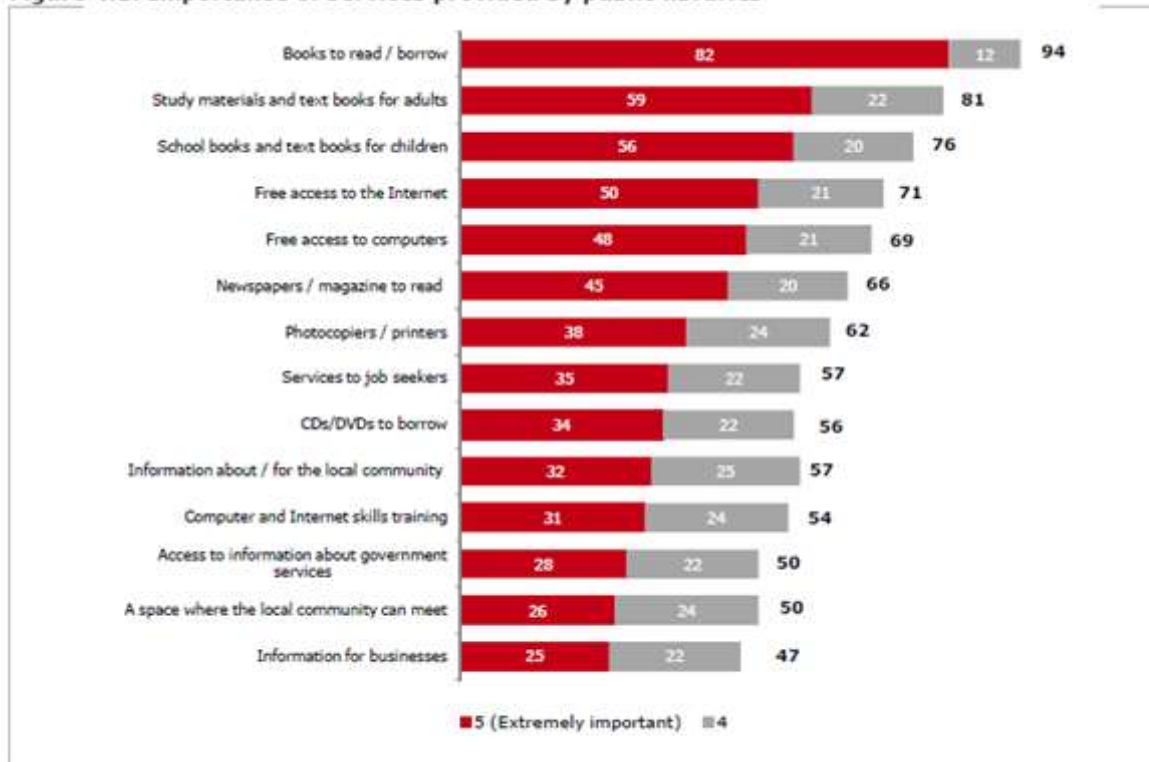
Information drawn from: European Commission Digital Economy and Society Index (DESI) 2016; European Commission Education and Training Monitor 2016; OECD Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC); IFLA Global Survey Measuring perceptions of the benefits of ICT in public libraries in the EU; the European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA) and the Finnish Library Association (Suomen kirjastoajat).

librarymap.ifla.org

Εικόνα 6: Public Libraries 2020 - Φιλανδία 2017

Figure 4.1: Importance of services provided by public libraries

Source: Library survey - C15. How important do you think each service is, on a scale of 1 to 5, where 1 means 'Not at all important' and 5 means 'Extremely important'.
 Base: All library users - Total (24253)

Εικόνα 7: Η άποψη των ευρωπαίων πολιτών για τις υπηρεσίες των Δημοσίων Βιβλιοθηκών

5. Ο ρόλος των Δημοσίων Βιβλιοθηκών στη Δια βίου Μάθηση σε Διεθνές επίπεδο.

Η Παγκόσμια Ομοσπονδία Βιβλιοθηκονομικών Ενώσεων και Ιδρυμάτων (International Federation of Library Associations and Institutions-IFLA) στην έκθεση της “The Role of Libraries in Lifelong Learning - Final report of the IFLA project under the Section for Public Libraries” (2004)²² προσδιόριζε ότι οι βιβλιοθήκες έχουν τη δυνατότητα να κάνουν τη διαφορά μεταξύ ενός παραδοσιακού συστήματος της τυπικής εκπαίδευσης και ενός ευρύτερου συστήματος μάθησης. Οι βιβλιοθήκες είναι χώροι κοινωνικής ένταξης, προσφέροντας μια ευρεία επιλογή διαφορετικών μέσων ενημέρωσης και επαγγελματικής καθοδήγησης στην αναζήτηση πληροφοριών. Και πρέπει να συμπληρώσουν την σχολική τάξη και το παραδοσιακό εγχειρίδιο.

Σε μια κοινωνία διά βίου μάθησης οι δημόσιες βιβλιοθήκες *θα είναι κόμβοι που συνδέουν την τοπική μαθησιακή διαδικασία είτε είναι τυπικής ή και άτυπης μορφής εκπαίδευσης, με τους παγκόσμιους πόρους πληροφόρησης και της γνώσης*, οι δημόσιες βιβλιοθήκες μπορούν ως εκ τούτου να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη μελλοντικών συστημάτων διά βίου μάθησης. Η ανάπτυξη των πληροφοριών και η τεχνολογία των επικοινωνιών (ΤΠΕ) έχει ήδη θέσει τη βάση για τη δημιουργία πληροφοριακών δικτύων, παρέχοντας στους χρήστες ακόμη και μικρών τοπικών δημόσιων βιβλιοθηκών πρόσβαση στις παγκόσμιες πηγές πληροφοριών.

Ενώ σε άλλο σημείο της έκθεσης τονίζει ότι, οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες και **οι επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμοι θα πρέπει να αλλάξουν και να προσαρμοστούν**, ότι χρειάζεται περισσότερη έρευνα και γνώση σχετικά με το πώς οι βιβλιοθήκες και τα επαγγελματικά προφίλ των βιβλιοθηκονόμων πρέπει να σχεδιαστούν προκειμένου να βελτιωθεί η προετοιμασία τους για την κάλυψη των νέων αναγκών και απαιτήσεων που πρέπει να καλύψουν οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες. Στο παραπάνω πλαίσιο το 2006 εκδίδονται “Οι Διεθνείς Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Πληροφοριακή Παιδεία”²³ που συντάχθηκαν από το Τμήμα Πληροφοριακής Παιδείας (Information Literacy Section-InfoLit) της IFLA με σκοπό την εξασφάλιση ενός ρεαλιστικού πλαισίου για τους επαγγελματίες εκείνους που χρειάζονται ή ενδιαφέρονται να ξεκινήσουν ένα πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας. Πλαίσιο που έρχεται να συμπληρώσει ή ανακοίνωση της IFLA Statement on Digital Literacy (18 August 2017)²⁴.

Στη Μεγάλη Βρετανία η έκθεση του Department for Culture, Media & Sport - Independent Library Report (2014)²⁵ εισάγει την έννοια της **Δημόσιας Βιβλιοθήκης ως Κοινοτικού Κόμβου – Συνδέσμου (Community Hub)**.

Η συγκεκριμένη έκθεση αναφέρει ότι οι ΔΒ δεν είναι μόνο ασφαλείς χώροι αλφαριθμητισμού και μάθησης, αλλά και το σημείο εκκίνησης της ενίσχυσης για πολλούς πολίτες που δεν έχουν ευκαιρίες στο σπίτι. Και, αναγνωρίζει ότι σε ολόκληρη τη χώρα, υπάρχουν εξαιρετικά παραδείγματα βιβλιοθηκών που συνδέονται ωφέλιμα με την τοπική ζωή και τις κοινότητες. Και θέτει στόχο αυτή η βέλτιστη πρακτική να προχωρήσει περαιτέρω ενισχύοντας το δίκτυο βιβλιοθηκών όπου θα είναι ένας φυσικός και εδραιωμένος εταίρος για κάθε σχολείο, καθώς και φορέας παροχής μαθημάτων της εκπαίδευσης ενηλίκων. Επίσης οι τοπικοί πολιτιστικοί οργανισμοί θα βρουν έναν εξίσου φυσικό σύμμαχο στη τοπική βιβλιοθήκη τους, καθώς κάθε συνεργασία αυξάνει την ανταλλαγή, τη γνώση και την αύξηση του επωφελούμενου κοινού. Προσδιορίζοντας έτσι επίσης τις **ΔΒ ως κοινωνικούς πολλαπλασιαστές ιδεών και γνώσεων**.

Επίσης η αναφορά «Evidence review of the economic contribution of libraries - Final Report²⁶ (June 2014)» του Arts Council of England - αποδεικνύει με μετρήσιμα μοντέλα ότι **οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες**

22 The Role of Libraries in Lifelong Learning - Final report of the IFLA project under the Section for Public Libraries” (2004) <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED510133.pdf>

23 Οι Διεθνείς Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Πληροφοριακή Παιδεία <https://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-el.pdf>

24 IFLA Statement on Digital Literacy (18 August 2017) <https://www.ifla.org/publications/node/11586>

25 Department for Culture, Media & Sport - Independent Library Report (2014) <https://www.gov.uk/government/publications/independent-library-report-for-england>

26 Evidence review of the economic contribution of libraries - Final Report (2014) <https://www.artscouncil.org.uk/publication/evidence-review-economic-contribution-libraries>

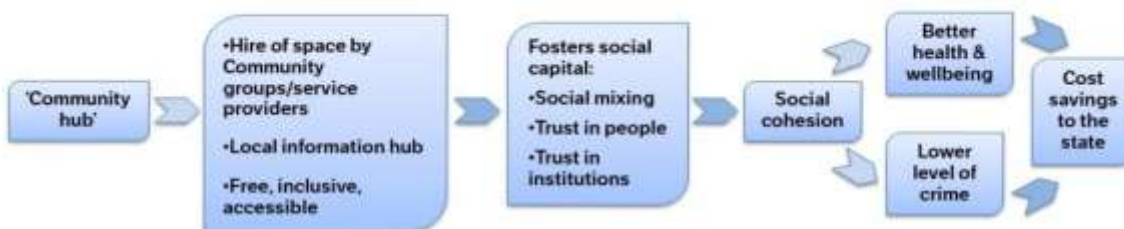
παρουσιάζουν μεγάλη επενδυτική απόδοση (Return of Investment) κι επιστροφή στην οικονομία και στην κοινωνία. Παρατίθενται μοντέλα της επενδυτικής απόδοσης του ψηφιακού γραμματισμού από τις δημόσιες βιβλιοθήκες όπως και της απόδοσης της λειτουργίας της βιβλιοθήκης ως κοινοτικού κόμβου – συνδέσμου (εικόνες 8 & 9).

Πηγή: [Evidence review of the economic contribution of Libraries](#)

Arts Council England
Final Report
June 2014

Εικόνα 8: Λογικό μοντέλο κοινωνικοοικονομικής απόδοσης των προγραμμάτων ψηφιακού γραμματισμού από τις ΔΒ

Πηγή: [Evidence review of the economic contribution of Libraries](#)

Arts Council England
Final Report
June 2014

Εικόνα 9: Μοντέλο κοινωνικοοικονομικής απόδοσης των ΔΒ ως κοινοτικοί κόμβοι - σύνδεσμοι

Από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού στις ΗΠΑ η American Library Association's (ALA) Digital Literacy Task Force το 2013 εξέδωσε τη "Digital Literacy, Libraries, and Public Policy,"²⁷ μια ολοκληρωμένη έκθεση που παρέχει μια ευρεία επισκόπηση του ψηφιακού γραμματισμού στο πλαίσιο των σχολικών, δημόσιων και ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

27 American Library Association's (ALA) -Digital Literacy, Libraries, and Public Policy
https://districtdispatch.org/wp-content/uploads/2013/01/2012_OITP_digilitreport_1_22_13.pdf

Ενώ το Institute of Museum and Library Services (IMLS) εξέδωσε το “Transforming Communities Strategic Plan 2018–2022”²⁸, με όραμα “ένα έθνος με μουσεία και οι βιβλιοθήκες που λειτουργούν μαζί για να μεταμορφώσουν τη ζωή των ανθρώπων και των κοινοτήτων τους. Το IMLS υποστηρίζει τη μάθηση και των γραμματισμό για τους ανθρώπους όλων των ηλικιών μέσω μουσείων και βιβλιοθηκών, σύμφωνα με το οποίο η μάθηση δεν περιορίζεται σε μια σχολική τάξη ή στα παιδιά σχολικής ηλικίας αλλά είναι μια δια βίου προσπάθεια, και τα μουσεία και οι βιβλιοθήκες της Αμερικής παρέχουν πλούσιες εμπειρίες μάθησης σε άτομα όλων των ηλικιών, ανεξαρτήτου μορφωτικού υπόβαθρου και σε διάφορες περιστάσεις τις ζωής τους. Σύμφωνα με το IMLS τα μουσεία και οι βιβλιοθήκες ενθαρρύνουν την εξερεύνηση, την ανάλυση, και την αμφισβήτηση. Προωθούν μεταξύ των επισκεπτών τους μια ερευνητική στάση ζωής, βοηθώντας την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας, της επικοινωνίας και της συνεργασίας.

Με τις ποικίλες συλλογές τους και εκπαιδευμένους εκπαιδευτικούς και προσωπικό, οι βιβλιοθήκες και τα μουσεία βοηθούν τους ανθρώπους να αποκτήσουν μια σειρά γραμματισμούς και τις δεξιότητες που χρειάζονται για την απασχόληση στη σημερινή οικονομία και ζωή.

Μέσα από τα προγράμματα και τις υπηρεσίες τους, τα ιδρύματα αυτά οικοδομούν πολιτιστικές, οικονομικές και γεωγραφικές διασυνδέσεις, συμβάλλοντας σε μια ισότιμη κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς. Η παροχή ευρυζωνικής πρόσβασης εξακολουθεί να αποτελεί ζωτικής σημασίας υπηρεσία από της Δημόσιες Βιβλιοθήκες της χώρας. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο, καθώς και η σχετική εκπαίδευση, βοηθά τα μέλη της κοινότητας να βρουν νέες θέσεις εργασίας, να επιτύχουν στο σχολείο και να αποκτήσουν πρόσβαση σε βασικές κυβερνητικές υπηρεσίες.

Το Information Policy & Access Center (iPAC) του University of Maryland δημοσιεύει διάφορα ενημερωτικά δελτία βασισμένα στις Digital Inclusion Surveys²⁹ της ALA καθώς και σε άλλες μελέτες. Τα δελτία επικεντρώνονται στους διάφορους ρόλους που διαδραματίζουν οι δημόσιες βιβλιοθήκες στην οικοδόμηση Κοινοτήτων με Ψηφιακά Ενσωματωμένους Πολίτες, όπως:

- *Την πρόσβαση στο διαδίκτυο.* Με το 100% των δημόσιων βιβλιοθηκών να προσφέρουν δημόσια πρόσβαση στο διαδίκτυο, οι δημόσιες βιβλιοθήκες αποτελούν ζωτική κοινοτική σύνδεση με το διαδίκτυο, την τεχνολογία και τις πληροφορίες. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι επίσης βασικοί πάροχοι πρόσβασης σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, πληροφοριών εύρεσης απασχόλησης και εκπαιδευτικών υπηρεσιών και πόρων.
- *Την ευρυζωνικότητα.* Οι δημόσιες βιβλιοθήκες παρέχουν βασικές υπηρεσίες στις κοινότητες τους μέσω ευρυζωνικών τεχνολογιών. Η ευρυζωνικότητα επιτρέπει σε εκατομμύρια ανθρώπους χωρίς σύνδεση ή ανεπάρκεια σύνδεσης να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες που αφορούν στην απασχόληση, τη μάθηση, την υγεία, την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και άλλους πόρους μέσω δημόσιων βιβλιοθηκών.
- *Την ψηφιακή ένταξη.* Ως οικοδόμοι κοινοτήτων χωρίς ψηφιακό αποκλεισμό, οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι βασικοί κοινοτικοί σύνδεσμοί με το Διαδίκτυο, την τεχνολογία και την πληροφόρηση.
- *Τον ψηφιακό γραμματισμό.* Οι δημόσιες βιβλιοθήκες χρησιμεύουν ως κρίσιμοι κοινοτικοί πάροχοι μιας σειράς διδασκαλιών σχετικά με τις ψηφιακές τεχνολογίες, τόσο για το υλικό (hardware), όσο και για το πληροφοριακό περιεχόμενο.
- *Την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.* Οι δημόσιες βιβλιοθήκες παρέχουν μια ουσιαστική σχέση μεταξύ κυβέρνησης και πολιτών. Καθώς οι κυβερνητικές πληροφορίες, υπηρεσίες και πόροι γίνονται ψηφιακές - σε πολλές περιπτώσεις, μόνο ψηφιακές - οι δημόσιες βιβλιοθήκες χρησιμεύουν ως κρίσιμες κοινοτικές πύλες προς την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση) και την εμπλοκή των πολιτών.
- *Την ενίσχυση της απασχόλησης και της εργασίας.* Σε μια εποχή υψηλής ανεργίας στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι βιβλιοθήκες παρείχαν σημαντική βοήθεια στους αιτούντες εργασία. Οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι περίπου 30 εκατομμύρια Αμερικανοί βασίζονται κάθε χρόνο σε δημόσιες βιβλιοθήκες για βοήθεια αναζήτησης εργασίας.
- *Τις Κτίριακές υποδομές.* Ενώ οι δημόσιες βιβλιοθήκες προσφέρουν μια σειρά από υπηρεσίες, πόρους και προγράμματα για να επιτρέψουν την ψηφιακή ένταξη, οι χώροι τους (μέγεθος, πρόσφατη

28 Institute of Museum and Library Services (IMLS) -Transforming Communities Strategic Plan 2018–2022 <https://www.ims.gov/sites/default/files/publications/documents/ims-strategic-plan-2018-2022.pdf>

29 American Library Association's (ALA) -Digital Inclusion Surveys <http://digitalinclusion.umd.edu/>

ανακαίνιση) μπορούν να επηρεάσουν την ικανότητα των βιβλιοθηκών να παρέχουν υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς.

Τα παραπάνω ενημερωτικά δελτία παρέχουν στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, και στους εμπλεκόμενους βιβλιοθηκονόμους στοιχεία σχετικά με τους σημαντικούς ρόλους των δημόσιων βιβλιοθηκών ως βασικών παραγόντων της κοινότητας για την εξασφάλιση της ψηφιακής ισότητας, ένταξης και ετοιμότητας.

Επίσης ομάδα εργασίας του IMLS εξέτασε τον κατάλογο των δεξιοτήτων που αποκαλούνται ως «δεξιότητες του 21ου αιώνα (21st Century Skills)» και τον τροποποίησε ελαφρώς για να ευθυγραμμιστούν καλύτερα με τις προτεραιότητες των βιβλιοθηκών και των μουσείων παρουσιάζοντας το “Museums, Libraries, and 21st Century Skills: Definitions”³⁰, προτρέπει οι βιβλιοθήκες και τα μουσεία να θεωρούν αυτόν τον κατάλογο ως σημείο εκκίνησης, το οποίο θα πρέπει να προσαρμόζουν ώστε να ταιριάζει στον μοναδικό χαρακτήρα, τις απαιτήσεις και τις προτεραιότητες αυτών και του κοινού τους.

Τέλος, το Ίδρυμα Bill and Melinda Gates Foundation αναγνωρίζει σε παγκόσμιο επίπεδο ότι οι 320.000 Δημόσιες Βιβλιοθήκες του κόσμου είναι μοναδικά στοχευμένοι οργανισμοί για να παρέχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, θέτοντας ως στόχο του να βελτιώσει τη ζωή ενός δισεκατομμυρίου ανθρώπων με "φτωχές πληροφορίες" έως το 2030, ενώ ταυτόχρονα να καταστήσει τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες στον κόσμο ως κρίσιμο πόρο των κοινοτήτων τους³¹.

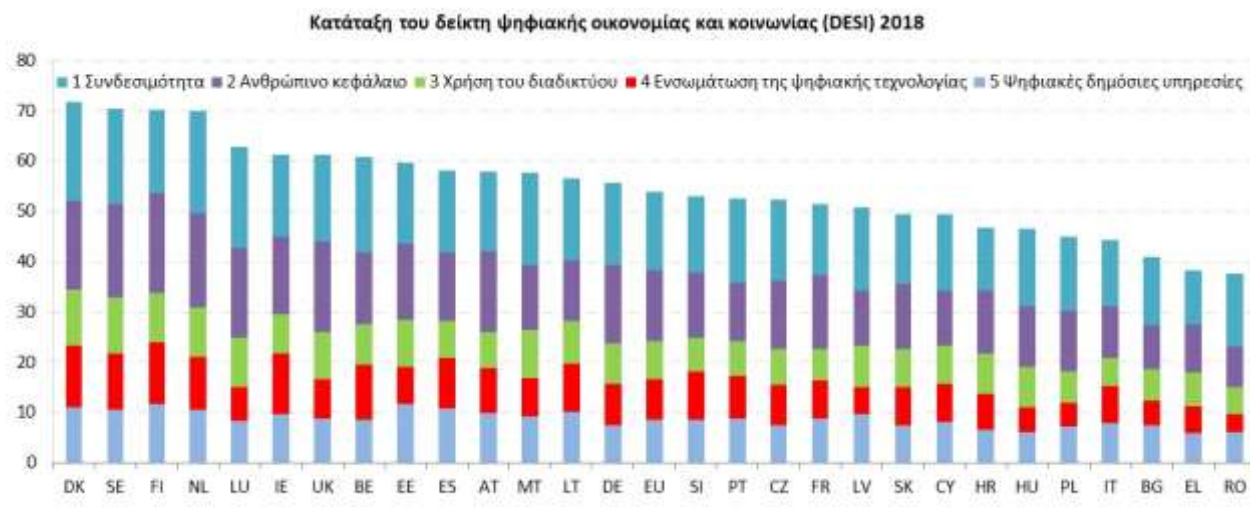
---

30 Institute of Museum and Library Services (IMLS) - Museums, Libraries, and 21st Century Skills: Definitions <https://www.ims.gov/issues/national-initiatives/museums-libraries-and-21st-century-skills/definitions>

31 Global Libraries - Access to Learning Award (ATLA) - <https://www.gatesfoundation.org/What-We-Do/Global-Development/Global-Libraries/Access-to-Learning-Award-ATLA>

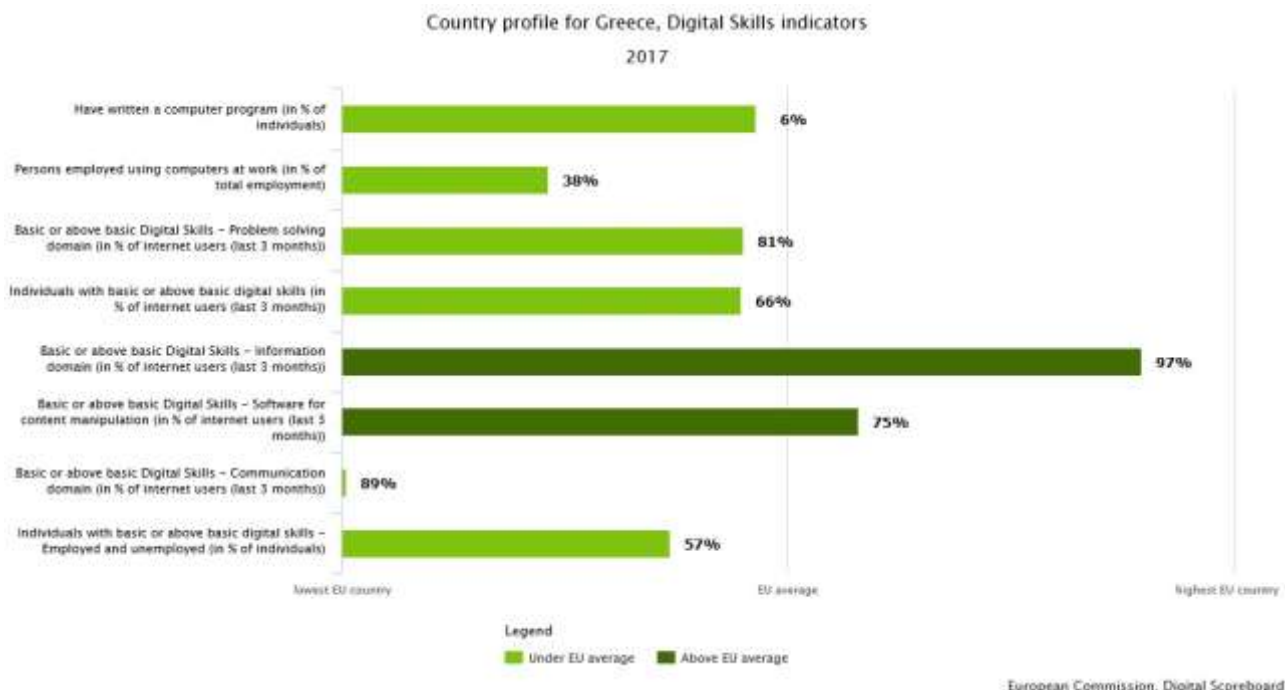
6. Η ελληνική πραγματικότητα, ψηφιακός μετασχηματισμός Δημόσιες Βιβλιοθήκες και Διά βίου Μάθηση.

Η Ελλάδα στην κατάταξη για το 2018 με βάση τον δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας Digital Economy and Society Index (DESI) βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις των ευρωπαϊκών χωρών³².

Εικόνα 10: Αναφορά Χώρας - Ελλάδα (DESI)

Η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από τον μέσω ευρωπαϊκό όρο στους 5 από τους 8 δείκτες του πίνακα δεικτών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε σχέση με τις ψηφιακές δεξιότητες του πληθυσμού³³.

Εικόνα 11: Δείκτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

32 Digital Economy and Society Index (DESI) - <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/greece>

33 European Commission Scoreboard - Country profiles, the relative position against all other European countries <https://digital-agenda-data.eu/charts/country-profiles-the-relative-position-against-all-other-european-countries#chart={%22indicator-group%22:%22ict-skills%22,%22ref-area%22:%22EL%22,%22time-period%22:%222017%22}>

Σύμφωνα με την μελέτη “**Η συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση στην Ελλάδα. Εμπόδια και κίνητρα συμμετοχής (2011-2016)**”,³⁴ όσον αφορά τη συμμετοχή στη γενική εκπαίδευση ενηλίκων, ποσοστό 11,6% δηλώνει ότι συμμετείχε κατά τη διάρκεια του 2015 σε σεμινάριο / εκπαιδευτικό πρόγραμμα / εκπαιδευτική δραστηριότητα γενικής μόρφωσης/παιδείας, ενώ κατά τη διάρκεια του 2016 το αντίστοιχο ποσοστό είναι 9,8%. Για τα έτη 2013 και 2011 τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 11,6% και 9,7%. Περαιτέρω ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι το ποσοστό των συμμετεχόντων και στους δύο τύπους προγραμμάτων (συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων) ανέρχεται σε 4,9% για το 2015 και 3,7% για το 2016. Ποσοστό αρκετά μακριά από το 15% που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση όπως έχει αναφερθεί παραπάνω.

Σύμφωνα με την ίδια μελέτη οι ενδεχόμενοι τρόποι υποκατάστασης της συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων θα μπορούσαν να αναζητηθούν στους θεσμούς και μηχανισμούς της άτυπης εκπαίδευσης, δηλαδή σε εκείνους τους θεσμούς που κατά την τυπολογία Coombs θεωρείται ότι έχουν έναν λανθάνοντα εκπαιδευτικό ρόλο (όπως λ.χ. η εργασία, η οικογένεια, τα ΜΜΕ, **οι βιβλιοθήκες**, το διαδίκτυο, οι οργανώσεις και ενώσεις πολιτών). Επίσης για τον τομέα της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, από τα ευρήματα προκύπτει ότι η συμμετοχή σε θεσμούς που συνδέονται άμεσα με την ιδιότητα του ενεργού πολίτη (και η οποία θα μπορούσε δυνητικά να θεωρηθεί ότι υποκαθιστά τη συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες) κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της εν λόγω μελέτης διαρκώς και αυξάνεται η χρήση του Ίντερνετ ως μέσου «αναπλήρωσης» της συμμετοχής στη διά βίου εκπαίδευση, αλλά και ως βασικού παράγοντα αυτομόρφωσης για την επικαιροποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων - ενώ έχει μειωθεί η μελέτη βιβλίων ή εξειδικευμένων περιοδικών. Η άτυπη εκπαίδευση κατά την εργασία (ενημέρωση κατά την εργασία και ενημέρωση από άλλους συναδέλφους) εξακολουθεί να παραμένει ένας σημαντικός μηχανισμός αναπλήρωσης της συμμετοχής. Άλλοι παράγοντες δεν φαίνεται να θεωρούνται σημαντικοί από τους συμμετέχοντες, ενώ χαμηλό είναι το ποσοστό όσων θεωρούν ότι δεν χρειάζεται να γνωρίζουν κάτι παραπάνω για να ανταπεξέλθουν στην εργασία τους.

Στην “Έκθεση 2012 για τη Διά Βίου Μάθηση στην Ελλάδα”³⁵ της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης του ΥΠΠΕΘ η αναφορά σε βιβλιοθήκες και προγράμματα δια βίου μάθησης σε αυτές γενικότερα είναι φτωχή.

Στην προσπάθεια εντοπισμού ελληνικής Βιβλιογραφίας στη μηχανή αναζήτησης openarchives.gr σε ιδρυματικά αποθετήρια Ελληνικών Πανεπιστημίων και έγκριτο επιστημονικό περιεχόμενο σε αναζήτηση με λέξεις κλειδιά Δια βίου Μάθηση και Δημόσιες Βιβλιοθήκες προέκυψαν 14 αποτελέσματα ενώ με λέξεις κλειδιά Διά βίου Μάθηση και Βιβλιοθήκες προέκυψαν 92 αποτελέσματα, αριθμοί που για τη σημασία του θέματος δεν κρίνονται ικανοποιητικοί.

Επίσης τα στοιχεία που αναφέρονται στις δράσεις των ελληνικών δημοσίων βιβλιοθηκών από το πρόγραμμα Public Libraries 2020 επίσης είναι φτωχά σε σχέση με τα νούμερα άλλων χωρών και αναφέρουν ότι μόνο το 3% των Ελλήνων παρακολουθεί προγράμματα διά βίου μάθησης. Παρατίθεται παρακάτω ο συγκεκριμένος πίνακας που αφορά στη χώρα (εικόνα 12).

Στη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία της Αικατερίνης Μπαλαπανίδου³⁶ με τίτλο “Ευκαιρίες δια βίου μάθησης στις ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες, ως απάντηση στις σύγχρονες τεχνολογικές και κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις”(2016), αναφέρονται αρκετά στατιστικά στοιχεία που αφορούν την σύσταση του προσωπικού (το 40,5% αποτελείται από αποσπασμένους καθηγητές) και τις δράσεις των ΔΒ

34 Καραλής Θ. (2018), Η συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση στην Ελλάδα. Εμπόδια και κίνητρα συμμετοχής (2011-2016), Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ & ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ https://imegseevee.gr/wp-content/uploads/2018/06/5.Study_Execut%CE%B9ve-Summary.pdf

35 Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης -ΥΠΠΕΘ -Έκθεση 2012 για τη Διά Βίου Μάθηση στην Ελλάδα http://www.gsae.edu.gr/images/stories/APOLOGISMOS_2013_final.pdf

36 Αικατερίνης Μπαλαπανίδου (2016), Ευκαιρίες δια βίου μάθησης στις ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες, ως απάντηση στις σύγχρονες τεχνολογικές και κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις” <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/18652>

στο τομέα της διά βίου μάθησης. Τα στοιχεία συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου απευθείας από τις ΔΒ της χώρας. Μερικοί ενδεικτικοί πίνακες αναφέρονται παρακάτω.

LIBRARIES AND SKILLS

in Greece

Population: 10.9 million

One library per 22,200 inhabitants

2017

LIBRARIES IN GREECE

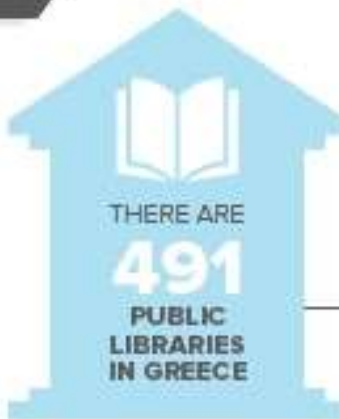
900,000
ADULTS USED THE
PUBLIC LIBRARY
in Greece each year

44%
of Greeks find
libraries "very useful"

49%
of Greeks visit their
library every 6 months
or less frequently

100,000
adults per year
use a computer
in the library.

80%
of them offer
Internet access.

SKILLS IN GREECE

Greece ranks 26 on
the EU's Digital Economy
& Society Index (DESI)

3%
of Greek adults participate
in life-long learning activities

22%
of Greek employers encounter
difficulties in finding employees
with the right skills

HOW GOOD ARE THE GREEKS ONLINE?

Did You Know?

Millions of people access the Internet
for the first time in a public library.

PUBLIC LIBRARIES 2020
Building stronger EU communities

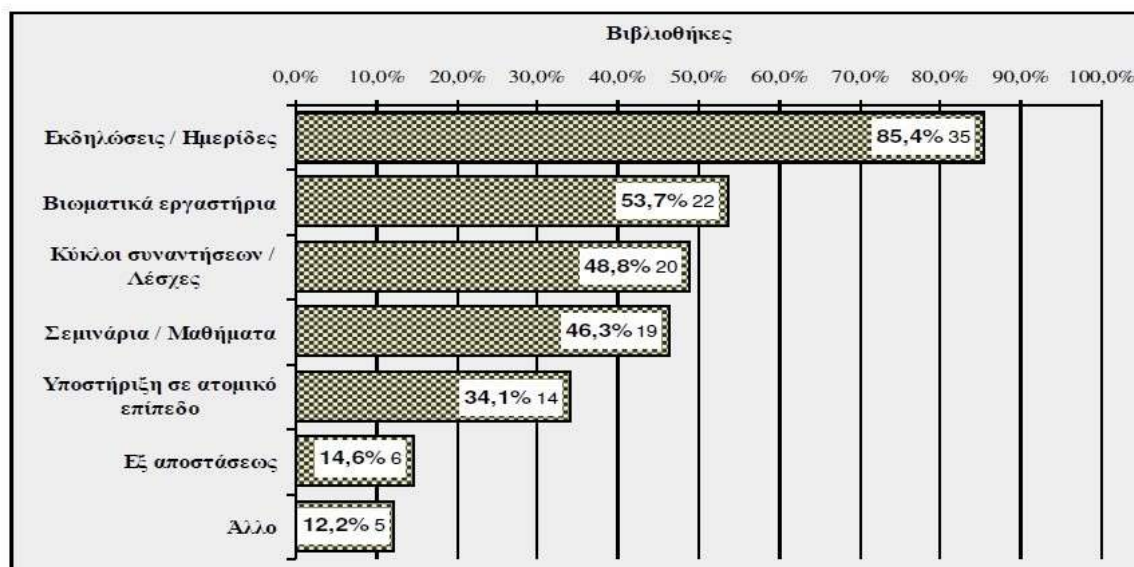
Information drawn from: European Commission Digital Economy and Society Index (DESI) 2016; European Commission Education and Training Monitor 2016; OECD Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC); IFLA Global Survey; Measuring perceptions of the benefits of ICT in public libraries in the EU; the European Bureau of Library, Informatics and Documentation Associations (EBLIDA) and the Association of Greek Librarians and Information Scientists (Anatoli Etaireia Bibliotekotomou).

librarymap.ifla.org
© 2017 IFLA

Τρόποι παροχής ευκαιριών μάθησης στις ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες

Εικόνα 13: Είδη δράσεων από τις Ελληνικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες

Απόψεις των συμμετεχόντων για το ρόλο των ελληνικών δημόσιων βιβλιοθηκών και της βιβλιοθήκης όπου εργάζονται στην παροχή ευκαιριών δια βίου μάθησης

Προτάσεις	Διαφωνώ (1)	Διαφωνώ λίγο (2)	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (3)	Συμφωνώ αρκετά (4)	Συμφωνώ απόλυτα (5)	ΣΥΝΟΛΟ απαντήσεων	M.O.	T.A.
Οι ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες θα <u>πρέπει</u> να παρέχουν ευκαιρίες δια βίου μάθησης	0,0% 0	0,0% 0	4,9% 2	26,8% 11	68,3% 28	100% 41	4,63	0,57
Οι ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες έχουν τη <u>δυνατότητα</u> να παρέχουν ευκαιρίες δια βίου μάθησης	7,3% 3	22,0% 9	7,3% 3	34,1% 14	29,3% 12	100% 41	3,56	1,31
Η βιβλιοθήκη σας κατέχει <u>ενεργό ρόλο</u> στην παροχή ευκαιριών δια βίου μάθησης	7,3% 3	0,0% 0	29,3% 12	51,2% 21	12,2% 5	100% 41	3,61	0,96
Η βιβλιοθήκη σας <u>προσρύνει</u> τη συμμετοχή των ενηλίκων σε ευκαιρίες μάθησης	9,8% 4	2,4% 1	12,2% 5	39,0% 16	36,6% 15	100% 41	3,90	1,21

Εικόνα 14: Η άποψη του προσωπικού των Δημοσίων Βιβλιοθηκών για τα προγράμματα διά βίου μάθησης

Κατανομή υπαλλήλων των ελληνικών δημόσιων βιβλιοθηκών ανά ειδικότητα

Ειδικότητα	Υπάλληλοι - Ατομα	%
Βιβλιοθηκονόμοι	49	25,1
Διοικητικό προσωπικό	58	29,7
Αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί	79	40,5
Άλλο	9	4,6
ΣΥΝΟΛΟ	195	100

Εικόνα 15: Κατανομή προσωπικού των ΔΒ ανά κατηγορία (2016)

Σύμφωνα με αυτά τα στοιχεία το 85,4% των βιβλιοθηκών διοργανώνει εκδηλώσεις και ημερίδες, ένα 53,7% βιωματικά εργαστήρια, 48,7%, το 46,3% σεμινάρια και μαθήματα καθώς και άλλες δράσεις που αφορούν την δια βίου μάθηση. Επίσης παρουσιάζονται οι απόψεις του προσωπικού που διενεργεί τις εν λόγω δράσεις για το ρόλο των ελληνικών βιβλιοθηκών, στις οποίες παρουσιάζεται ή πεποίθηση για την αναγκαιότητα παροχής από τις βιβλιοθήκες ευκαιριών δια βίου μάθησης αρκετά υψηλή. Τα παραπάνω στοιχεία και άλλα που περιλαμβάνονται στη συγκεκριμένη εργασία δεν εντοπίζονται σε κανέναν επίσημο στατιστικό εργαλείο της χώρας που αφορά στη δια βίου μάθηση.

Τέλος σύμφωνα με το πρόγραμμα ENTITLE που έγινε αναφορά παραπάνω οι υπηρεσίες δια βίου μάθησης που οι Ελληνικές Δημόσιες και Δημοτικές Βιβλιοθήκες³⁷ παρέχουν είναι:

- Μαθήματα πληροφοριακού γραμματισμού π. χ. νέες τεχνολογίες, χρήση του Internet & Web, δεξιότητες Η / Υ, κ. α.
- Υπηρεσίες πληροφοριακού γραμματισμού, και προωθούν δράσεις πληροφόρησης / εκπαίδευσης που αφορούν στη χρήση του online καταλόγου, τεχνικές αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριών από το Web, τον κατάλογο, τις βάσεις δεδομένων, κ. λπ.
- Σεμινάρια Δημιουργίας Ψηφιακού Περιεχομένου – Web 2.0
- Χώρους για μάθηση και έρευνα
- Online υπηρεσίες και πηγές πληροφόρησης
- Υπηρεσίες κινητών βιβλιοθηκών
- Υπηρεσίες δανεισμού υλικού όπως βιβλία, DVDs, εφημερίδες, περιοδικά, οπτικοακουστικό υλικό, κ.λπ.
- Δίνουν έμφαση στην εκπαίδευση των παιδιών, σε δράσεις μάθησης και στην εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες
- Προωθούν την ανάγνωση με δράσεις όπως διάβασμα παραμυθιών, λέσχες ανάγνωσης, παρουσιάσεις συγγραφέων, βιβλίων, κ. α.
- Προετοιμάζουν μικρές συλλογές και υλικό για μάθηση για τάξεις, σχολεία και ομάδες πολιτών με σκοπό να βοηθήσουν και να ενισχύσουν τους μαθητές, φοιτητές και ενήλικες στην εκπαιδευτική διαδικασία, στην προετοιμασία θεμάτων για διαλέξεις, σεμινάρια, εκθέσεις, συλλόγους, κ. λπ. ή με σκοπό την προώθηση θεμάτων σχετικά με την ανακύκλωση, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την μετανάστευση, κ. α.

37 Εμμανουήλ Γαρουφάλλου - Διά βίου Μάθηση και Δημόσιες Βιβλιοθήκες: Το πρόγραμμα ENTITLE <https://slideplayer.gr/slide/2018395/>

Ενδεικτικό των παραπάνω δραστηριοτήτων είναι η βράβευση της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Βέροιας από το Ίδρυμα Gates (Bill & Melinda GatesGatesGates Foundation) με το βραβείο Πρόσβασης στη Μάθηση (Access to Learning Award-ATLA). Η ελληνική βιβλιοθήκη κέρδισε το πρώτο βραβείο (ύψους 1 εκατ. δολαρίων) όχι μόνο για την ικανοποίηση των οικονομικών, εκπαιδευτικών και πολιτιστικών αναγκών περισσότερων από 180.000 ανθρώπων.

Συμπεράσματα

Οι εξελίξεις του ψηφιακού μετασχηματισμού, των οικονομιών και των κοινωνιών παγκοσμίως, επιβάλλουν την ανάγκη για συνεχή εξειδίκευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων και των πολιτών σε όλο το φάσμα της ζωής τους, σε ένα πλαίσιο δια βίου μάθησης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις, την προσαρμογή της στην ψηφιακή εποχή καθώς και τον ανταγωνισμό στην παγκόσμια, βασισμένη στη γνώση, οικονομία, θεωρεί ότι η διά βίου μάθηση πρέπει να θεωρείται πλέον ως η θεμελιώδης αρχή στην οποία θα βασίζεται ολόκληρο το πλαίσιο κάθε είδους μάθησης- τυπικής, μη τυπικής και άτυπης.

Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες θεωρούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως ανοικτά μαθησιακά περιβάλλοντα που συμβάλουν στη διά βίου μάθηση των πολιτών. και αντιπροσωπεύουν ένα προϋπάρχον, πανευρωπαϊκό δίκτυο κοινοτικής βάσης.

Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες παρέχουν διεθνώς πλούσιες εμπειρίες μάθησης και μια σειρά προγραμμάτων γραμματισμού σε άτομα όλων των ηλικιών, ανεξαρτήτου μορφωτικού υπόβαθρου και σε διάφορες περιστάσεις της ζωής τους.

Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες θεωρούνται κοινωνικοί πολλαπλασιαστές ιδεών και γνώσεων και κοινοτικοί κόμβοι –σύνδεσμοι που συνδέουν την τοπική μαθησιακή διαδικασία είτε είναι τυπικής ή και άτυπης μορφής, με τους παγκόσμιους πόρους πληροφόρησης και της γνώσης.

Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες παρουσιάζουν μεγάλη επενδυτική απόδοση και επιστροφή χρημάτων στην οικονομία και στη κοινωνία συμβάλλοντας στον ψηφιακό γραμματισμό και στην κοινωνική συνοχή.

Οι σχετικοί φορείς με τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες διεθνώς, παρουσιάζουν οργανωμένα σχέδια όπου οι βιβλιοθήκες σε συνεργασία με Μουσεία και Αρχαία λειτουργούν μαζί για να μεταμορφώσουν τη ζωή των ανθρώπων και των κοινοτήτων τους στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Η ενίσχυση του Δικτύου Δημοσίων Βιβλιοθηκών θεωρείται βέλτιστη πρακτική, όπου η βιβλιοθήκη είναι ένας φυσικός και εδραιωμένος εταίρος για κάθε σχολείο και φορέας παροχής δια βίου μάθησης.

Η ανάπτυξη και διάχυση αποτελεσματικών προγραμμάτων δια βίου μάθησης και ψηφιακού γραμματισμού από τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες απαιτεί την βελτίωση και παρακολούθηση των τεχνολογικών υποδομών τους, των εκπαιδευτικών δεξιοτήτων του προσωπικού τους και συνεργασίες με τοπικούς εκπαιδευτικούς φορείς όλων των βαθμίδων καθώς και με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Δημόσιας Διοίκησης.

Ειδικότερα στην Ελλάδα το ποσοστό των συμμετεχόντων σε προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων ανέρχεται μόνο στο 3,7% για το 2016, ποσοστό αρκετά μακριά από το 15% που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μεγάλο ποσοστό των Ελληνικών Δημοσίων Βιβλιοθηκών πραγματοποιούν ημερίδες, σεμινάρια, μαθήματα καθώς και μια σειρά άλλων δράσεων που αφορούν στη διά βίου μάθηση σε μια σειρά γραμματισμούς όπως και στον ψηφιακό, αλλά τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να εκτιμηθούν καθώς δεν αποτυπώνονται συγκροτημένα σε επίσημα στατιστικά στοιχεία, μέσα από ένα οργανωμένο σχέδιο.

Υπάρχει ανάγκη ανάδειξης και αποτύπωσης του ρόλου των Δημοσίων Βιβλιοθηκών στην επίσημη ατζέντα της δια βίου μάθησης της χώρας μέσα από ένα στρατηγικό πλάνο που θα αναβαθμίσει τις υποδομές, τις δεξιότητες του προσωπικού και θα τις φέρει σε συνεργασία με τους κατάλληλους εκπαιδευτικούς φορείς και τη δημόσια διοίκηση. Η οπτική ενός τέτοιου πλάνου θα πρέπει να εντάσσεται σε ένα διευρυνόμενο **Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών** που θα συμβάλει αποδοτικά στην οικονομία και στην κοινωνία, παρέχοντας στους πολίτες μια **καθιερωμένη ταυτότητα υπηρεσιών**, εναρμονισμένων με τις προοπτικές που θα προσδιορίζονται από την εν δυνάμει **Ετικέτα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Ευρώπης**.

B I B Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

1. Klaus Schwab /The Fourth Industrial Revolution:What It Means and How to Respond <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>
2. Κυριακή Ηλ. Καυκά: Μείωση της παγκόσμιας εισοδηματικής ανισότητας <http://www.indeepanalysis.gr/analyseis/arthra/meiwsh-ths-pagkosmias-eisodhmatikhs-anisothtas>
3. Accelerating Workforce Reskilling for the Fourth Industrial Revolution - An Agenda for Leaders to Shape the Future of Education, Gender and Work <https://www.weforum.org/whitepapers/accelerating-workforce-reskilling-for-the-fourth-industrial-revolution>
4. The Future of Jobs, WEF <http://reports.weforum.org/future-of-jobs-2016/chapter-1-the-future-of-jobs-and-skills/>
5. Καραλής Θ. (2018), Η συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση στην Ελλάδα. Εμπόδια και κίνητρα συμμετοχής (2011-2016), https://imegseevee.gr/wp-content/uploads/2018/06/6.Book_Report.pdf
6. Coombs, P., H. (1968). The World Educational Crisis: A Systems Analysis. New York: Oxford University Press.
7. Coombs, P. H., & Ahmed M. (1974). Attacking Rural Poverty: How Non-formal Education Can Help. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
8. IFLA Statement on Digital Literacy (18 August 2017) <https://www.ifla.org/publications/node/11586>
9. Accelerating Workforce Reskilling for the Fourth Industrial Revolution. An Agenda for Leaders to Shape the Future of Education, Gender and Work (2017) http://www3.weforum.org/docs/WEF_EGW_White_Paper_Reskilling.pdf
10. The Digital Skills and Jobs Coalition Members Charter https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/digital_skills_and_jobs_coalition_members_charter_0.pdf
11. The Digital Skills and Jobs Coalition <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition>
12. Εθνική Συμμαχία για τις ψηφιακές δεξιότητες <http://www.nationalcoalition.gov.gr/>
13. Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.) <http://www.gsae.edu.gr/el/>
14. Απόφαση ΥΠ.Π.Ε.Θ. - Σύσταση, συγκρότηση και ορισμός μελών Ομάδας Εργασίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και Ικανότητες (Working Group on Digital Skills and Competences) <https://xeneglosses.eu/wp-content/uploads/2017/05/%CE%9F%CE%9C%CE%91%CE%94%CE%91-%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf>
15. (ΕΚ 2020). Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (2015/C 417/04) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XG1215\(02\)&from=EL](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XG1215(02)&from=EL)
16. Συμπεράσματα του συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (« ΕΚ 2020») Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009/C 119/02) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=EN)
17. Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της

- κατάρτισης (EK 2020) (2015/C 417/04) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XG1215\(02\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XG1215(02)&from=EL)
18. Ευρωπαϊκή Επιτροπή -Στρατηγικό πλαίσιο – Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020 http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_el
  19. Research for Cult Committee: Public Libraries – Their New Role [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/585882/IPOL_STU\(2016\)585882_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/585882/IPOL_STU(2016)585882_EN.pdf)
  20. Public Libraries 2020” (PL2020) <https://www.publiclibraries2020.eu/>
  21. Cross-European survey to measure users’ perceptions of the benefits of ICT in public libraries(2013) <https://digital.lib.washington.edu/researchworks/bitstream/handle/1773/22718/Final%20Report%20-%20Cross-European%20Library%20Impact.pdf?sequence=1>
  22. The Role of Libraries in Lifelong Learning - Final report of the IFLA project under the Section for Public Libraries” (2004) <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED510133.pdf>
  23. Οι Διεθνείς Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Πληροφοριακή Παιδεία <https://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-el.pdf>
  24. IFLA Statement on Digital Literacy (18 August 2017) <https://www.ifla.org/publications/node/11586>
  25. Department for Culture, Media & Sport - Independent Library Report (2014) <https://www.gov.uk/government/publications/independent-library-report-for-england>
  26. Evidence review of the economic contribution of libraries - Final Report (2014) <https://www.artscouncil.org.uk/publication/evidence-review-economic-contribution-libraries>
  27. American Library Association’s (ALA) -Digital Literacy, Libraries, and Public Policy https://districtdispatch.org/wp-content/uploads/2013/01/2012_OITP_digilitreport_1_22_13.pdf
  28. Institute of Museum and Library Services (IMLS) -Transforming Communities Strategic Plan 2018–2022 <https://www.ims.gov/sites/default/files/publications/documents/ims-strategic-plan-2018-2022.pdf>
  29. American Library Association’s (ALA) -Digital Inclusion Surveys <http://digitalinclusion.umd.edu/>
  30. Institute of Museum and Library Services (IMLS) - Museums, Libraries, and 21st Century Skills: Definitions <https://www.ims.gov/issues/national-initiatives/museums-libraries-and-21st-century-skills/definitions>
  31. Global Libraries -Access to Learning Award (ATLA) - <https://www.gatesfoundation.org/What-We-Do/Global-Development/Global-Libraries/Access-to-Learning-Award-ATLA>
  32. Digital Economy and Society Index (DESI) - <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/greece>
  33. European Commission Scoreboard - Country profiles, the relative position against all other European countries <https://digital-agenda-data.eu/charts/country-profiles-the-relative-position-against-all-other-european-countries#chart={%22indicator-group%22:%22ict-skills%22,%22ref-area%22:%22EL%22,%22time-period%22:%222017%22}>
  34. Καραλής Θ. (2018), Η συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση στην Ελλάδα. Εμπόδια και κίνητρα συμμετοχής (2011-2016), Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ & ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2018/06/5.Study_Execut%CE%B9ve-Summary.pdf
  35. Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης -ΥΠΠΕΘ -Έκθεση 2012 για τη Διά Βίου Μάθηση στην Ελλάδα http://www.gsae.edu.gr/images/stories/APOLOGISMOS_2013_final.pdf

36. Αικατερίνης Μπαλαπανίδου (2016), Ευκαιρίες δια βίου μάθησης στις ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες, ως απάντηση στις σύγχρονες τεχνολογικές και κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις” <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/18652>
37. Εμμανουήλ Γαρουφάλλου - Διά βίου Μάθηση και Δημόσιες Βιβλιοθήκες: Το πρόγραμμα ENTITLE <https://slideplayer.gr/slide/2018395/>